

RÍMELŐ

Gergely Ágnes

AJTÓFÉLFÁMON JEL VAGY

Nincsenek emlékeim,
és ha vannak sem őrzöm őket.
Sohasem koslatom a temetőket,
nem rendít meg a szerves kémia.

De néha így november táján
ha köd van és a nyirkos ablakok
mögött levegő után kapkodok,
anélkül, hogy alakod látni tudnám,
a vegetatív emlékezés útján
fel-felszívárog egy mozdulatod.

Érzem, hogy hosszú, ideges ujjaid között
termosz forog és rossz konzervnyitó,
zsebkes és tátott szájú hátizsák,
meleg alsónemű és imakönyv,
s a súlytalan teher alatt a hátad
ropogva eszmél rá, hogy bírja még.
Érzem, hogy indulsz. Kilépsz, jólőtözött csavargó,
sohase mész, csak indulsz,
nevetve hátranézel, harmincnyolc évesen,
visszajövök, hamar, bólintod, mutatod
(másnap lett volna a születésnapod)
és vinnyogva, befelé sírsz, mint egy Mednyánszky-kép,
és integetsz – hogy integetsz!

Ajtófélfámon jel vagy: megtapadtál;
a Ferdinánd-híd, a tenyérsíni rács,
a lucskos út, a végelgyengülés, a fű-zabálás
vak képzelés csak mind, elmeszülemény,
hiszen hazudtam, látni szoktalak,
a novemberi fojtó ég alatt
velem indulsz, lélegzel, könnyeid
az én torkomat szorítják, és én hagyom,
s ott fenn, ahová elrepült,
az a szádból kiütött, vékonyka cigaretta
tizennyolc éve ég egy csillagon.

1963

(Forrás: <https://pim.hu/hu/dia>)

Gergely Ágnes

TIHANYI ERDŐ

Két piros árnyék
lép fel a kőre
mormog az erdő
fénylik a bőre

Kerge zug-ösvény
hegy fele ível
s áll az ecetfa
kard-levelével

Alkonyi égen
vérszinű vágat
nem tudod? egyszer
vége a nyárnak

Áll az ecetfa
felveti öklét
megszorul itt egy
csöppnyi öröklét

Barnul az ősz is
hűlik az éjjel
s áll az ecetfa
két levelével

két csuda-kard még
vívja a múltat –
s hogyha lehullnak
összeborulnak.

(Forrás: <https://pim.hu/hu/dia>)

Kép: <http://www.bricrowley.com/>

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIUMI TESTVÉRKÖZÖSSÉG HAVILAPJA

2016/9
XXVIII. évfolyam, 10. szám

150 Ft

NE ÖLJ!

<http://www.asergeev.com/>

„Aki ember vérént ontja, annak vérént ember ontja.” (1Mózes 9,6a)

Tartalom

BEVEZETŐ GONDOLATOK	
Miért ölnél? (Iványi Gábor).....	3
HITÉPÍTŐ IRODALOM	
Tony Campolo történetei (Czövek Olivérné ford.)	24, 29
AKTUÁLIS	
Ne ölj! Ne gyilkolj! (Bereczky Géza)	4
A HÓNAP JELESE	
Negyven esztendeje hunyt el Kéthly Anna (-kerecsényi-).....	5
NŐK AZ EGYHÁZBAN, NŐK A VILÁGBAN	
Florence Nightingale (Szabó Ildikó)	7
EGYHÁZUNK HÍREI.....	8, 15
HÍRMOZAIK.....	9
IFI SAROK (Tdk).....	10
Patricia M. St. Johns: <i>Egyetlen megoldás</i> (részlet)	12
ÉLET ÉS ÉTEL	
Etióp zöldséges egytálétel	13
ZSIDÓ ÉLET	
Lo tircách! – Ne gyilkolj! (Schlesinger Hanna).....	14
BACH KANTÁTÁINAK NYOMÁBAN	
A diplomokból gyilkosok házat csináltak (Göncz Zoltán)	16
HAVI ISTENTISZTELETI REND	
Szeptember	17
KITEKINTŐ	
A „keresztény” Trump (Bartus László)	18
GONDOLKODJUNK!	
A meghívott halál (M.Á.)	20
„Mondjam vagy mutassam” avagy a <i>gyilkosság legitimációjának</i> problematikája (Erős Máté)	22
EGYPERCES ÁHÍTAT MINDEN NAPRA (ig).....	25
AJÁNLÓ (KKS)	31
ÉLET ÉS VIDÁMSÁG (Iklódy László).....	31
RÍMELŐ.....	32
A KELENDÁRIUM rovatot Kerecsényi Zoltán készíti.	

Az illusztrációk forrása: <http://all-free-download.com>

Hangoló

„Aki ember vérént ontja, annak vérént ember ontja.”
(1Mózes 9,6a). Vajon megtörik-e egyszer ez halálos
körforgás? Van-e ebben feladatunk? Ha a halálra min-
dig a másik igazságos(nak vélt) halálával válaszolunk,
marad-e még élet, vagy csak a kiszáradt fa a pusztaság
közepén?

A napokban egy videofelvételt láttam, melyen egy öt év
körüli, szír, rákbetegséggel küzdő kislányt és annak édes-
anyját búcsúztatja hazatérésük előtt a kezelést biztosító
kórház személyzete: a kislányt királylánynak öltöztették,
és királylányhoz méltó fogadást rendeztek neki minden-
féle földi jóval, arab énekekkel és tánccal, könnyezve, csó-
kokkal bocsátva haza a remélhetőleg gyógyulás útjára
lépett muzulmán kislányt és édesanyját. A kórház Izrael-
ben található, alkalmazottai nagyrészt zsidók.

Egy tavaly őszi hír szerint pedig egy izraeli jachtklub
éppen hajókázó tagjai mentettek ki szír és iraki mene-
külőket a Földközi-tengerből.

Sokáig lehetne sorolni a hasonló történeteket, melyek
túlmutatnak önmagukon, és lámpásként világítanak ne-
künk. Azt üzenik, igenis van más megoldás, mint az,
hogy az ártatlanok halálára ártatlanok halálba taszításával
feleljünk, nem kell a pusztulás reménytelen útját válas-
ztanunk. Mindig van lehetőségünk az életet választani, és
ezzel a saját életünk mellett is dönteni.

Hogy adott helyzetben ez mit jelent, az információ-
és véleményáradatban talán nem mindig tűnik egyér-
telműnek, ezért hasznos dolog elgondolkodni, beszél-
getni, vitatkozni ezen egyszerű, ugyanakkor rendkívül
összetett kérdéstről, őszintén szembenézve azzal is, mi la-
kozik bennünk. Ebben segítenek az e havi, igencsak gon-
dolatébresztő írások, melyek arra is rámutatnak, nem
„tolhatjuk” el magunktól a „Ne ölj!” parancsolatot, azt
gondolván, ahhoz nekünk semmi közünk. Váljanak a
cikkek épülésünkre, hogy ha eljön az ideje – talán már a
következő percben –, felismerjük, amikor az élet mellett
kell döntenünk!

Kovács Judit

IMPRESSZUM

Kiadja a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség * 1086 Budapest, Dankó u. 11. * Telefon/fax: (06-1) 577-0515

* E-mail: ev@metegyhaz.hu * www.metegyhaz.hu * ISSN1216 7223 * Technikai számunk: 0444

* Bankszámlaszám: 11708001-20520380 (OTP) * Készíti a szerkesztőbizottság * Felelős szerkesztő: Iványi Margit

* Szerkesztőbizottsági tagok: Kovács Judit, Bereczky Géza * Felelős kiadó: Iványi Gábor

* Munkatársak: Iklódy Janka, Lendvai Éva, Vadászi Ilona * Művészeti szerkesztő: Farkas Csilla

* Éves előfizetési díj: 1800 Ft * Egyes példányszám ára 150 Ft * Megrendelhető a kiadótól és a MET lelkesi hivatalában.

SZEPTEMBER 1. – A TEREMTETT VILÁG NAPJA.

Ferenc pápa tavaly augusztusban hirdette meg, hogy szeptember elsejét a teremtett világ megőrzésének világnapjaként
üljük meg. A pápa ezzel I. Bertalan ökömenikus pátriárka kezdeményezéséhez csatlakozott, hiszen az ortodox egyházak 1989 óta
e napon emlékeznek meg a liturgiáikban a teremtett világ védelméről. Ferenc pápa annak a reményének adott hangot,
hogy mind több keresztény felekezet csatlakozik majd a közös imádsághoz.
(Forrás: Magyar Kurír)

BEVEZETŐ GONDOLATOK

Miért ölnél?

„Aki gyűlöli az ő atyjafiát, mind embergyilkos az:
és tudjátok, hogy egy embergyilkosnak sincs örök
élete, a mi megmaradhatna ő benne.” (1János 3,15)

A parancsolat így is fordítható. A Mindenható fogalmaztatta meg Mózesrel, hogy a szabad, egyedül Istentől függő ember
eszközeiből biztosan kihagyható az ölés szörnyűséges megoldáskeresése. Legmagasabb szinten is komoly szorgalmazói van-
nak annak a gondolatnak, hogy állítsuk vissza a halálbüntetést, pedig a szakmai elemzések azt mutatják, hogy a bűnözés
nem növekedett az elmúlt évtizedekben. Arról nem is beszélve – ezt is a szakemberektől tudjuk –, hogy nincs visszatartó
ereje az állami ölésnek. Az az elháríthatatlan gyanú támad bennünk, hogy ezt a *fegyvert* a politikai ellenfelekkel szemben
szeretnék annak hívei alkalmazni.

Az is lehet azonban, hogy ez a kiigazíthatatlan ítékezés már működik is. Az elmúlt napokban több ismert közéleti sze-
mély visszaküldte az államfőnek lovagkeresztjét vagy más hasonló magas elismerését. Tették ezt azért, mert egy olyan újsá-
gíró kapott ilyen megtiszteltetést, aki bel- és külföldön egyaránt sok bírálatot kapott uszító, gyűlölködő írásaiért, sőt egyik
cikke miatt az azt publikáló lap súlyos pénzbüntetést kapott. Az illető nem széppent meg, sőt nagyképű arroganciával ki-
jelentette, ha tudja, hogy kik adják vissza miatta az elismerésüket, akkor el sem fogadta volna. Zsidókat, cigányokat, kü-
lönféle kisebbségeket, vagy egyszerűen csak a jelenleg működő hatalom politikai ellenfeleit szidalmazta, gúnyolta vagy
gyalázta. Ő volt az is, aki szenilis vénemberhez hasonlította a pápát. Pusztán azért, mert az evangéliumi elveket hirdette a
menekültek és hajléktalanok elfogadásával kapcsolatban. Sőt, nem is maradt meg a szavak szintjén, hanem sokakat személyes
védelmébe is vett.

A gyilkosság a legtöbb esetben nem egy váratlan pillanat, balszerencsés véletlen eseménye. Az ide vezető indulatok a
szívben fészkelnek. A gyűlölet az eszközüik. Vizsgáljuk meg magunkat is és a környezetünket, nem kerültünk-e menekült,
szegény, hátrányos helyzetű vagy egyszerűen csak a miénktől eltérő módon gondolkodó emberek velünk egyidejű jelenléte
miatt a gyilkosok csoportjába. Úgy érezzük, ez csak a véleménynyilvánítás szabadságának terepe. A gyűlöletnek és a gyűlö-
letbeszédnek semmi köze a mi szabadságjogainkhoz. Lehet lesújtó véleményünk valakiről vagy valamiről, ezt azonban illő
és helyes megtartanunk magunknak. Sőt továbbmenve, napi lelki tisztálkodásunk részét képezze a gyűlölettől való szaba-
dulásunk. A Szentírás a gyűlölet ellenszereként a működő szeretetet, az ellenség szeretetét javasolja. Ez volt Isten eszköze is
a vele ellenséges világ megnyerésére.

Iványi Gábor

AKTUÁLIS

Ne ölj? Ne gyilkolj!

A „ne ölj”-nél egyértelműbb parancsolat nincs, és nem is lehet – gondolhatnánk első pillantásra. Teljesen természetes, emberi parancsolat ez, amely az élet védelméről rendelkezik. Amikor én még kisser voltam, és a két emelettel alattunk lakó Gizi nénihez jártam németórákra, az idős hölgy szinte minden órán elmesélte – persze magyarul, hogy én is megértsem –, hogy mivel neki nincsen gyereke, jól tudja, hogy az ember nem tud életet adni, csak az Isten, no az élet elvétele, az kiválóan megy az emberiségnek Káintól kezdve napjainkig, tehát jól jegyeztem meg: csak az Úr adhat életet, ezért is kell félni az Istent – így mondta régesen.

Nem is lenne ezzel probléma, ha az embernek a Tórárt, Mózes öt könyvét olvasgatva nem szúrna szemet, hogy kit kell feltétlenül és haladéktalanul megölni.

Mint nagyon sok esetben, itt is a nem egészen pontos, ám a hagyományban meggyökeresedett fordítás okozza a problémát. Gábor György tanár úr óráin kiderült: az ötödiknek ismert parancsolat egészen korrekt fordítása az lenne, hogy ettől a pillanattól kezdve már többé sosem gyilkolsz, lopsz, paráználkods. Az általánosan elterjedt fordításoktól eltérően a *tircach* kifejezetten a gyilkosságra utal, tehát a (polgár)háborús védekezés vagy állami halálbüntetés nem tartozik ebbe a tiltásba.

Emlékszem, ízlelgettük ezeknek a kifejezéseknek az egyértelműségét, nem azt sugallja itt a szöveg, hogy ez csábító, de tilos, hanem azt, hogy ezek teljesen egyértelmű rendelkezések, a szülő sziszeg néha ilyen hangsúllyal vásott kölykének: ezt nem csinálod, itt vitának helye nincs. Ez a pontos fordítás persze kizárna néhány értelmezést, a „ne ölj” parancsolatot új megvilágításba helyezné, leegyszerűsítene. A „szabad-e egy papnak a háborút megáldani” kérdését például nem intézhetnénk el ennek a parancsnak a szajkózásával. Emlékszem – szintén Gábor György óráján – mekkora nevetés fogadta a „mit kéne tenni Hitlerrel, ha most az osztályterembe lépne” kérdésre befutott javas-

latot, mely szerint Biblikusan csak azt kérdezhetnénk tőle, hogy „kit tetszik keresni”.

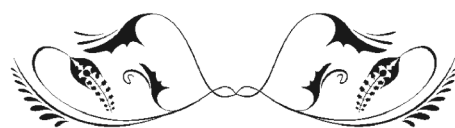
A Távol-Keleten szintén probléma a „ne ölj” kérdése, ott az „állatot ölünk, hogy együnk” magatartás etikátlanságáról medítálnak sokat. Természetesen India éghajlata elvben lehetővé teszi, hogy az állatok védelmében csak növényi táplálékot vegyen magához az ott élő, de ha ezt a törvényt mondjuk eszkimó környezetben is alkalmazni akarnánk, nehézségbe ütköznénk.

Megkerülhetetlen kérdés ebben a vonatkozásban a magzatölés versus születésszabályozás problematikája: hol kezdődik az emberi élet, gyilkosság-e vagy megengedhető az abortusz. Amikor a sebészet fejlődése lehetővé tette a művi abortuszt, az élet napos oldalán lévő országokban szinte azonnal és egyre nagyobb számban kezdték alkalmazni az új eljárást.

Ám ne gondoljuk, hogy a nem kívánt csecsemő, különösen bizonyos kultúrákban a leánygyermek megölése a régi, szép időkben ritka volt, mint a fehér holló. Claus Westermann és Gerhard Gloege: *A Biblia titkai* című könyvében így ír Jézus Krisztus korának közéletéről: „Az újszülöttek kíméletlen elhagyásának (?) ókori szokása nagyon elterjedt volt. Még ma is hátborzongató olvasmány egy ... napszámos... tört görögséggel írt levele”, amelyben arra kéri nélkülöző feleségét, hogy vigyázzon a kisgyermekükre: «Ám ha pedig szülni fogsz, ha fiúgyermek lesz, hagyd életben; ha pedig leány lesz, dobd ki!»

Mennyire hasonlít ennek a nagyvárosi civilizációnak a feszültségekkel teli világa a mienkhez, annak minden rohanásával, idegességével és zűrzavarával, minden lényeges kérdésben megmutató tanácstalanságával, melyeket a rohamosan kialakuló tömegtársadalom idéz elő. Majdnem minden mai probléma felsorakozik itt, különösen központi a „*hogyan maradhat az ember, még a tömegtársadalomban is ember?*”

Bereczky Géza

A HÓNAP JELESE

„Az igazság megy előre a történelemben. Ha a világ nem akar öngyilkosságot követni, nem állhat az igazság eljövételének útjába.”
(Kéthly Anna)

Negyven esztendeje hunyt el Kéthly Anna

<https://commons.wikimedia.org>

Idén van *Kéthly Anna*, egykori jeles magyar szociáldemokrata képviselő elhunytának negyvenéves évfordulója, – szinte egybeesve az 1956-os 60. évfordulókkal. Sajnos, már nem sokan vannak olyanok, akik ezt a rendkívüli asszonyt élőben láthatták-hallhatták, netán közvetlenül ismerhették. Napjainkban különösen figyelmeztető lehet Kéthly alakja!

A manapság oly sokak által, oly sokszor emlegetett gyermekszegénység-gyermekéhezés megszüntetését célzó politikai kezdeményezések kapcsán önkéntelenül eszembe jutnak azon Kéthly-féle gondolatok, melyeket több mint tizegynéhány évvel ezelőtt egy parlamenti konferencián halottam idézve: „*Adományokkal csak ideig-óráig édesíthetjük meg a gyermekek életét, igazságos társadalomra van szükség, ahol a legelesettebb gyermekek is méltó körülmények között*

tudnak felnőni.” Kéthly szüntelenül, szívvel-lélekkel küzdött ezekért. A harcos, szociáldemokrata képviselő a Horthy-rendszer parlamentjeiben mindvégig a szegény, nincstelen magyar munkások gyermekeinek elsőszámú szószólója volt; sőt elsőszámú vezetője is a Magyarországi Munkások Gyermekeiért Egyesületének.

Kéthly közéleti-politikai pályafutása – nem véletlenül – a társadalmi igazságtalanságok ellen fellépő, a jogokért küzdő szakszervezeti, illetve baloldali-politikai közösségekben vette kezdetét. Születésének pillanatától fogva saját bőrén érezte a munkásréteg rendkívül nehéz megélhetésének terhét. Kilencgyermekes munkáscsalád lányaként nem sok esélyt látta a kiemelkedésnek. Egymás után születő testvéreinek gondozásából, valamint dolgozó szüleinek mindennapi kenyérért vívott erőfeszítéseiből is már igen korán, alig tizenöt évesen ki kellett vennie a részét; fizikai munkát vállalt, s mindezek mellett szorgalommal, akarattal végezte el az esti iskolákat, tanulta ki a gép- és gyorsírást és a könyvelést. Fialat leányként 1917-ben Kassán vált a szociáldemokraták tagjává, majd egy év múlva, amikor Budapesten a polgári magántisztviselők szakszervezetének központjában állást kapott, a VIII. kerületi MSZDP-szervezethez csatlakozott. Igazából ott mélyült el benne több elméleti kérdés, ott adtak először kezébe komolyabb marxista-szocialista jellegű irodalmat, s ott kezdett személyes barátságokat kötni számos jeles politikai személyiséggel, mint például Jászi Oszkárval. De igazából politikai-mozgalmi munkát nem igazán fejtett ki ekkortájt, leginkább szociális téren, karitatív feladatoknál segédkezett, s legfőképp a szegényeket érintő egészségügyi, oktatási témák érdekelték.

A fordulat igazából 1919-ben éri, amikor tanúja lett a Tanácsköztársaság karhatalmi brutalitásainak, melyeket mélyen elítélt, majd pedig a fehérterror megrázkódtatásai – főként, amikor a magyar nőmozgalom vezetőit ölték meg, vagy kergették emigrációba – késztették arra, hogy tevőlegesen is cselekedjék. Rövid időn belül vezető tisztségeket vállalt a szociáldemokrata párt vezetőségében, a Központi Nőszervező Bizottságban, a Magyarországi Magántisztviselők Szövetségében, és a már említett Gyermekeiért-szervezetben.

1922-től 1948-ig pedig a parlamenti képviselőseget is vállalta. És nemcsak éles szavával, de tollával is szolgált az igazságosság ügyét. Számos cikkben, memorandumban fejtette ki véleményeit, s szerkesztőként a *Nőmunkás* című lapot is szociális nézeteinek szolgálatába állította. Óriási energia munkált benne; megismerte a legszegényebb helyeket is, a kerületeket; utakat szervezett vidékre, járta az országot.

Erős antifasiszta volt; e szellemben állt ki a II. világháború éveiben; bátran odaállt a megalázott zsidóság mellé is. Kéthly Anna parlamenti beszédéből a második zsidótörvény ellen (1939. március 10.): „...*ha a kutyát meg akarják verni, botot mindig találnak hozzá. A zsidó mint történelmi bűnbak nem először szerepel az ilyen megoldási módszerek között. Gazdasági bajok esetén mindig megtalálták őt. ... Miért van antiszemitizmus, mikor van antiszemitizmus? Akkor, ha a kornak vagy a kormányzatnak nincs ereje, ha a kor, vagy a kormányzat tehetetlen, vagy makacs, a felmerült szükségletekkel szemben. Valamikor nagy népbetegségek, nagy kolerajárványok idején a falusiak füstöléssel védekeztek a kolera ellen. Mindaddig, amíg az orvostudomány meg nem lelte ennek a szörnyű járványnak az okát és a gyógyszerét. A zsidókérdés a kor nyavalyái ellen füstöléssel és vasvillával való védekezés, hasonló eredménnyel, mint annakidején a kolera elleni védekezés volt.*”

Azt mondják, hogy a zsidók kapzsik, árdrágítók, nyeresz-kedők. Nos, a németek egy évvel ezelőtt bevonultak Ausztriába, és most néhány hete megjelent a rendelet, amelyben a bécsi árszínvonal emelkedése ellen szigorú intézkedéseket helyeznek ki-látásba. Ennek az árdrágításnak az az oka, hogy egyesek kapzsiságból magásra tornásztatják az árakat, ezért a kapzsiság és a korrupció ellen szent háborúra hívják fel a lakosságot. Nos, ez alatt az egy esztendő alatt Bécsben minden színárja kez-kebe került, a legapróbb zsidók kezéből is kiszedték az élel-miszkereskedést vagy a szükségleti cikkekkel való ellátás lehetőségét; hogyan van tehát, hogy mégis van kapzsiság és kor-rupció, amely rontja Bécs életszínvonalát? Hogyan van az, hogy ezeket a zsidókat kifüstölték onnan és az árszínvonal mégis emelkedik? Valami baj van tehát a zsidóságnak és a kap-zsiságnak a kapcsolatba hozásával...”

Kéthly mélyen hitt a náci-fasizmus eltipratásában, az antifasiszta nagyhatalmak koalíciós győzelmében; együtt emelte fel szavát Bajcsy-Zsilinszky Endrével az újjáéledés ellen, követelve a tettesek felelősségre vonását; kapcsolatokat keresett és talált angolbarát politikusokkal a háborúból való kiugrás ügyében; hitt a demokráciában, egy világégés utáni, többpárti magyar demokrácia megerem-tésében. E szellemben adta nevét Tildy Zoltán, Nagy Fe-renc, Varga Béla, Sulyok Dezső, Peyer Károly, Szakasits Árpád mellett a demokratikus, németellenes alapokon álló összefogás, a Független Kisgazdapárt és a Szociáldemokrata Párt között létrejött pártszövetség szentesítésekor.

A háború utáni újjáéledés reménységgel töltötte el; to-vábbra is folytatta országgyűlési munkáját, sőt, a Tisztelet Ház alelnöki tisztségét is betölthette, s fő szerepet vállal-hatott a nemzetközi kapcsolatok erősítésében; tartotta a kapcsolatot az emigráns szervezetekkel, támogatta a zsi-dók kivándorlását, melyért magas izraeli kitüntetésben részesült; Golda Meir miniszterelnök személyesen is fo-gadta. Kéthly elismeréssel szólt Izraelről: „...*rendkívül je-lentősnek tartom azt a türelmet és megértést, amellyel Izrael a területén lakó más népek iránt viseltetik. Sok évszázados türelmetlenség és gyűlölet maradt az új hazába érkezettek mögött. Az államalkotó nép Izraelben jobban érti, mint bárki más, hogy mit jelent megértéssel és bizalommal, egyen-lőséget biztosítva, békében együtt élni másokkal, egy orszá-gon belül...”*

Kéthly és társai építkező munkája azonban nem lehetett felhőtlen, egyre jobban aggodalmainak kellett hangot adnia a kommunista párt felől jövő szocdem-ellenességnek, a dik-tatórikus törekvéseknek. Nem értett egyet az egyesüléssel, ezért jobboldalinak kiáltják ki, és még a pártból is kizárat-ják. Ezután példátlan üldöztetés lesz a része ennek az akkor pont hatvanadik életévében járó nőnek: letartóztatás, tör-vénysértő per, vagyonekobjzás, börtön, életfogytiglani íté-let. Szerencsére – öt kemény évnyi szenvedés után, nemzetközi nyomásra – szabadlábra helyezik. Házi őrizet-ben köszöntenek reá 1956 őszi napjai. Ott lesz a forradalmi változásokat akarók között, újjászervezője és vezetője a szo-ciáldemokrata pártnak, vállalja Nagy Imre kormányának államministerségét, részt vesz a Szocialista Internacionálé bécsi ülésén; november 4-én kora reggel térne vissza Buda-pestre, azonban Sopronnál értesül a szovjet intervencióról. Visszafordul. Másnap már New York-ban, az ENSZ-nél próbál mentőakciót indítani, mozgósítja a világközvéle-ményt. Erőfeszítései sajnos nem jártak hathatós sikerrel. Azonban haláláig – 1976. szeptember 7-ig – szinte minden napját a szülőhaza sorsa, jövője iránt érzett szeretet és fele-lősségtudat jellemezte. Emigrációjából, brüsszeli lakó-helyéről számos fórumra eljárt, egyben tartotta az emigráns szocdemeket, kiadványokat szerkesztett és sokszorosított, utolsó erejéig írt, irányított, szervezett.

Földi maradványai 25 esztendővel ezelőtt (halála után 14 évvel) kerülhettek csak haza, és kaphattak méltó he-lyet a rákoskeresztúri Új Köztemetőben. Egyszerű, puri-tán sírkövén mindig találni egy-egy szál friss virágot és lobogó mécses. Az elnyomott, kiszolgáltatott magyar em-berekért, a humanizmusért, az igazságért egy egész életen át küzdő Kéthly Anna emlékének, nem szűnő mondan-dójú üzeneteinek fenntartása minden magyar (hovatar-tozástól függetlenül!) feladata. Nemzetünk nagyjai között van a helye!

- kerecsényi -

„Az igazság megy előre a történelemben.
Ha a világ nem akar öngyilkosságot elkövetni,
nem állhat az igazság eljövételének útjába.” (Kéthly Anna)

NŐK AZ EGYHÁZBAN, NŐK A VILÁGBAN

Florence Nightingale (1820-1910)

1820-ban született Firenzében, tehető angol arisztokrata házaspár gyermekeként. Édesapja – emelkedett lélek lévén – elhatározta, hogy olyan magas fokú képzést biztosít lányai számára, amit fiúként kaptak volna. Így nem csoda, ha a serdülő Florence a partik helyett a matematika letisztult vilá-gát, a filozófiai és történelmi tanulmányokat részesített előnyben. Rendkívüli műveltségre tett szert. A modern nyel-vek ismerete mellett eredetiben olvasta a görög és a latin klasszikusokat is.

A fiatal lány nem akarta a korának és társadalmi helyzeté-nek megfelelő klasszikus női életutat bejárni. Egészen fiatalon már azt kereste, mi lehetne élethivatása. Érzékeny lelke hamar észrevette a szenvedőket, és a bálók világa helyett inkább fe-léjük fordult. „*A legtöbb ember, akivel találkozom, gondban, szegénységben, betegségben él*” – írja fiatalkori naplójában.

Elhatározta, hogy ápolónő lesz. Amikor ezt családjának bejelentette, édesanyja kis híján szívrohamot kapott. Az arisztokrata családba tartozó nők nem dolgoztak, pláne nem ápolónőként. A szülei úgy gondolták, egy élmények-vel teli egzotikus utazás majd jobb belátásra készíti. Így Florence bejárta Egyiptomot, Görögországot és Itáliát. Mindenütt megcsodálta a műemlékeket... és ahol csak te-hette meglátogatta a kórházakat. Tapasztalatokat gyűjtött, mindenről naplót vezetett.

Mivel szülei ellenállása nem enyhült, titokban végezte el az ápolónőképzőt, később 1850-ben a németországi Kai-serswerth-ben tanulmányozta a diakonissza nővérek gyó-gyítási módszereit, majd Párizsban a Szent Vince Irgalmas Nővéreinek betegápolást és sebkezelést tanult. Minden ren-delkezésére álló egészségügyi dokumentumot áttanulmá-nyozott, és terveket dolgozott ki, hogy hogyan lehetne jobban szervezni az ápolást.

Közben nehéz választás elé került. Hat évig udvarolt neki egy gróf, akit ő is kedvelt, de tudta, ha feleségül megy hozzá, adakozást végző társasági hölgy lehet ugyan, de ön-álló tevékenységet végző személy soha. Nem akarta pusztán adakozással elhallgattatni lelkiismeretét.

Első állását 1853-ban egy londoni női kórházban töl-tötte be. Minden addigi tapasztalatát felhasználva irányí-totta az előkelő hölgyeket ellátó intézményt, számos olyan

https://commons.wikimedia.org

újítást vezetett be, amelyek ma már természetesnek számí-tanak, például az ételhordó liftek használata, az ápolónők emeletenkénti beosztása, akiknek így nem lépcsőzésre megy el az idejük és erejük.

1854-ben az akkor dúló krími háborúról katasztrófális hírek érkeztek Angliába. Az angol sebesültek elhanyagol-tan, ellátás nélkül sanyarogtak. Florence egy pillanatig sem tétovázott, amikor egy régi jó barátja, Sidney Herbert had-ügyminiszter úgy gondolta, senki más nem tudná orvosolni ezt a helyzetet, csak ő.

A helyszínre 38 ápolónő élén érkezett. Az ottani katonai vezetők bizalmatlanul fogadták, és Florence egy visszaemlé-kezésében azt írta, hogy a kórház bejárata fölé ki lehetett volna függeszteni, hogy aki ide belép, az hagyjon fel minden re-ménnyel. A higiénés körülmények borzasztóak voltak, az or-vosok érzéstelenítés nélkül amputáltak, a közkatonáknak nem járt kloroform. Mindent átszervezett, új alapokra helyezte a kórházában, mivel felismerte, hogy a katonáknak még sebe-sülten is jóval nagyobb esélyük volt a túlélésre a fronton, mint a hadikórházban! A háború végére munkássága révén a 42%-osra rúgó halálozási arány 2,2%-ra csökkent.

A kórházi munka mellett ő végezte az összes adminiszt-rációs munkát, de segített a katonáknak a családjukkal való kapcsolattartásban is, olvasószobát hozott létre számukra, hogy a gyógyulás idejét könnyebbé tegye.

A háború után, 1856 nyarán tért haza Angliába, ahol nemzeti hősként ünnepelték. Fogadta őt Viktória ki-

rállyó, a hadügyminiszterrel is tárgyalt, és egy ezeroldalas jelentést készített a hadi egészségügy fejlesztése érdekében.

Florence nagyszabású terve az volt, hogy az egészségügyben dolgozók képzését magas szintre emeli. Az általa írt jelentések alapján szervezték meg 1859-ben a Katonai Orvosi Egyetemet. Alapítványt hozott létre, amely alapját képezte a londoni Szent Tamás Kórház Nightingale-féle tanintézetének, amely 1860-ban nyitotta meg kapuit. Ezzel Florence Nightingale a modern ápolóképzés úttörő alakjává vált. Hippokratészhez hasonlóan vallotta: „Nem a betegséget, hanem a beteget kell gyógyítani.”

Betegápolási elképzelésének híre az egész világot bejárta. Az amerikai polgárháború idején az Egyesült Államok tőle kért tanácsot a sebesült katonák ellátásának megszervezéséhez.

Egyik legfőbb elméleti munkája, a *Notes on nursing*, klaszikus bevezetés az ápolásban. Ez tekinthető az első ápolói kézikönyvnek. Több mint 200 tanulmánya, cikke, könyve, emellett kiterjedt levelezése és naplói maradtak ránk.

Minden év május 12-én, Florence születésnapján ünnepeljük az ápolók világnapját.

Szabó Ildikó

(Forrás: <http://www.ujakropolisz.hu/cikk/florence-nightingale-lampas-holgy>)

EGYHÁZUNK HÍREI

2016.08.02. Rendőri jelenlét Békásmegyeren, a Megbékélés Háza Templom parókiáján – Iványi Gábor levele

„Kedves Barátaink, Támogatóink!

Az elmúlt héten, július 26-án, kedden három rendőr jelent meg a Budapest III. kerület Békásmegyér, Királyok útja és Hadrianus utca sarkán lévő Megbékélés Háza Templomunk parókiáján. Azt közölték a kaput nyitó személlyel, hogy Franciaországban, Saint-Etienne-du-Rouvray-ban, Rouen egyik elővárosában, egy templomban terroristák meggyilkoltak délelőtt egy idős papot, és túsokat ejtettek. Őket pedig a feletteseik azért küldték, hogy megjelenjenek minden, a körzetükbe tartozó templomnál.

Július 31-én, vasárnap reggel 9.00-kor, az istentisztelet kezdetén is bejött a templomkertbe egy szolgálatban lévő udvarias, fiatal rendőr, aki immár az én kérdésemre közölte, hogy felsőbb utasításra jelent meg, biztonsági megfontolásokból. Invitáltam, hogy ha már itt van, vegyen részt az istentiszteleten. Mint mondta, ezt megtiltották neki, és fegyveresen nem is léphet be.

Jó szívvel állíthatjuk, hogy nélkülözhetetlennek tartjuk a rendőrség munkáját (a vasárnapi istentisztelet keretében imádkoztunk is értük), amennyiben tényleges veszélyekkel szállnak szembe. Fontos, hogy amikor jelzést adunk, megkapjuk azt a segítséget, védelmet, szolgálatot, melynek készségét hazánk rendőrsége állítja is önmagáról és munkájáról. Nem kívánjuk viszont, hogy a velünk való előzetes egyeztetés és megfelelő tájékoztatás nélkül egyszerűen megjelenjenek intézményeinkben, egyházközségeinkben. Híveink első gondolata vasárnap az volt, hogy ez az akció emlékeztet a két háború közötti gyakorlatra, amikor egyes szabadegyházakat egyesületté minősítettek vissza, és istentiszteleteiken, gyűléseiken mindig megjelent egy csendő, azt ellenőrizendő, nem történik-e valami nemzetellenes tevékenység.

Felmerül azonban a kérdés, hogy az egyházi státuszától 2012-ben megfosztott egyházunk, a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség szorul-e valamilyen zavartalan működését biztosító eljárásra. A válaszunk határozottan igen! Elfogadhatatlan, hogy az egyházi törvény megváltoztatásával alkotmány- és egyezményesértő módon más egyházakhoz hasonlóan elvetették a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség négy évtizeddel ezelőtt kiharcolt és harmincöt éve legálisan megszerzett egyházi státuszát. Elfogadhatatlan, hogy bár a Magyar Alkotmánybíróság a 6/2013 (III.1) számú jogerős határozatával 2012. január elsejei hatállyal helyreállítani rendelte egyházunk törvényes státuszát, ez többszöri felhívásunk, pereskedésünk ellenére sem történt meg. A hatóságok törvénytelen eljárását és az egyházi törvény jogsértő tételeit a Velencei Bizottság és a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága is egybehangozóan kifogásolta, utóbbi a jogaink helyreállításának jogosságát elismerte, és kártérítést írt elő számunkra. Ennek a magyar állam csak hosszú huzavona után, és részben tett eleget. Bár megállapodásában elismerte követeléseink jogosságát, azt azonban csak vonakodva és csökevényesen teljesítette. Most is határidőn túl húzza az újabb megállapodás végrehajtását, ezzel mérhetetlen terhet róva ránk közfeladataink ellátásában, kiterjedt intézményrendszerünk működtetésében, és arra kényszerítve bennünket, hogy újra a nemzetközi igazságtételi fórumhoz forduljunk.”

A hivatalos adatok szerint a 2001. szeptember 11-i terrortámadásokban összesen 2996 ember veszítette életét (közülük 19 volt terrorista). A New York-i ikertornyok elleni támadásban 2753-an haltak meg, az áldozatok több mint 90 ország állampolgárai voltak. A merényletsorozatért az Oszama bin Laden vezette al-Kaida nemzetközi terrorhálózat – amely eleinte tagadta, hogy köze volna a támadáshoz – 2004-ben vállalta a felelősséget.

HÍRMOZAIK

Muzulmánok szolidaritásukat kifejezve Olasz- és Franciaország-szerte misén vettek részt, többek közt abban a templomban, amelynek lelkésze a meggyilkolt Jacques Hamel volt. Jacques Hamel tiszteletest 85 éves korában gyilkolta meg a franciaországi Rouen közelében található Saint-Etienne-du-Rouvray templomában két ISIS-ra felesküdtött fiatalember. „Nagyon megérintett minket muzulmán barátaink jelenléte, és úgy vélem, hogy bátor tett volt részükről az, hogy eljöttek hozzánk” – mondta Dominique Lebrun, Rouen érseke. A muzulmánok egy része az első sorban állt, az oltár közelében. A plébánia hívei között ott volt az az apáca is, akit rövid ideig túszként tartott fogva Hamel két gyilkosa. A többi katolikussal együtt ő is átölelte az őket meglátogató muzulmánokat, vagy kezet fogott velük. A templomon kívül egy muzulmán csoport „Szeretetet mindenkinek. Gyűlöletet senkinek.” feliratú transzparenst tartott a magasba. A misén megjelent muzulmánok többsége egy olyan kissebségben lévő muzulmán szekta tagja, mely elutasítja azt, hogy Mohamed lenne az utolsó próféta. Mohammed Karabila, a Saint-Etienne-du-Rouvray-i mecset elnöke szintén részt vett a misén. Karabila egyike azon muzulmán vezetőknek, akik megtagadták a Hamel meggyilkolását végrehajtók temetését. Sok helyi muzulmán azonban nem ért vele egyet, és bűnösnek titulálják döntéséért.

(Forrás: <http://mohabatnews.com/en>)

* * *

Egy közelmúltban történt gyilkosságra, valamint az Egyesült Államokban a feketék és fehérek közötti egyre növekvő válságra válaszul a wildwoodi metodisták július 24-ére imasétát kezdeményeztek (Prayer Walk for Racial Peace), melyre különféle etnikai és felekezeti háttérű hívőket invitáltak. A wildwood-i városháza előtt gyülekeztek, és a helyi metodista lelkész beszámolója szerint „érezhető volt a Szentlélek jelenléte és az, hogy valami igen erőteljes dolog fog történni. Rövidesen hatalmas tömeg gyűlt össze. Megkértünk mindenkit, hogy keressen valaki olyant, akit még nem ismer és más háttérrel rendelkezik, ölelje át szeretettel, majd adják meg egymásnak elérhetőségeiket. Arra kértük őket, már másnap keressék meg egymást. A tömegben hatalmas volt az öröm. Az együttlétre sokan hoztak sütitet, így az

egész egy nagy szeretetlakoma lett.” A tömeg imádkozva, énekelve vonult végig a város utcáin, telve reménnyel.

(Forrás: <http://www.umc.org/>)

* * *

Július 1-én a nyugati parti (ciszjordániai) Miki Mark rabbira és családjára terroristák lőttek. A rabbi azonnal meghalt, felesége és két tizenéves gyermeke megsérült. Egy hebroni palesztin azonnal a segítségükre sietett, és a rabbi sérült családtagjait autójával elmenekítette a helyszínről, akik így életben maradtak. Hősies tettet sem palesztin munkaadója, sem környezete nem fogadta pozitívan, így egyetlen lehetősége, ha Izraelben vállalhat munkát. A Har Hebron-i regionális tanács ezt megtudva most sürgeti Izrael, hogy adjon számára munkavállalási engedélyt.

(Forrás: <http://www.timesofisrael.com/>)

* * *

A Zika-vírus terjedésével a pro-life szószólói határozottan fellépnek azokkal szemben, akik abortuszt javasolnak a vírussal fertőzött várandósoknak. Már az USA-ban is megjelent a Zika, és egyre többen indokolják lehetséges fertőzöttségükkel az abortuszt. A Pro-life munkatársak azonban ezzel nem értenek egyet. Marco Rubio floridai szenátor, aki a Zika-érintett magzatok elvetése elleni kampány egyik prominens hangja, a következőt nyilatkozta: „A kislejűség egy nyilvánvalóan rettenetes születési rendellenesség. Aki így születik, annak egész élete nehézségekkel teli. Én ezt értem. Nem teszek úgy, mintha ez egy könnyen megválaszolható kérdés lenne. De élet-párti vagyok. És határozottan az vagyok. Meggyőződésem, hogy minden emberi életnek jár törvényeink védelme, függetlenül az adott emberi élet körülményeitől.” Rubio vezető szerepet vállalt a Zika terjedésének megakadályozására tett törekvésben. Ő volt az első republikánus, aki támogatta Obama elnök 1,9 milliárd dolláros törvényjavaslatát a Zika-vírus elleni harcban. Bár Rubio minden egyes Zika-törvényjavaslatot megszavazott, a republikánus szenátorok miatt a törvényjavaslat végül nem emelkedett jogerőre.

(Forrás: politico.com)

IFI SAROK

A Bibliában sokszor olvashatunk történeteket a halálról, és arról, aki képes uralkodni, akinek hatalma van e félelmetes szó fölött. Talán azért, mert ismeri, mert tudja, hogy mi történik akkor, amikor mi csak szomorúságot, bánatot, értetlenséget érzünk.

Ha megfejted ezt a rejtvényt, megtudhatod, hogy ki az a férfi, akin segített Jézus, amikor a lánya életéért könyörgött neki. Ha valamelyik nem jut eszedbe, segít a feladvány mögött szereplő igehely. Jó kutatást!

1. Az újszövetség könyvei közül sorban a negyedik evangélium.
2. Keresztelő János édesapjának a neve (*Lukács 1,5*).
3. Ennek a városnak a falai omlottak le, amikor Józsué a zsidó néppel hét napon át körbejárta (*Józsué 6,2*).
4. Ilyen színű várost lát a Jelenések könyvében a szerző (*Jelenések könyve 21,18*).
5. Paulust vagy ismertebb nevén Pált hívták így, mielőtt találkozott volna Jézussal (*Az apostolok cselekedetei 13,9*).
6. Dávid király fia, akit bölcs királyként emlegettek (*1Királyok 4,29*).

1. □ _ _ _ _
2. _ □ _ _ _ _
3. _ _ _ □ _ _ _
4. _ □ _ _ _
5. _ _ □ _ _ _
6. □ _ _ _ _ _

Jó kutatást! Tdke

1735-ben Wesley János Georgiába tartó útja során a hajó, amellyel utaztak, nagy viharba keveredett. 26 herrnhuti is tartózkodott a hajón, vezetőjükkel, David Nitschmann püspökkel. Ők a vihar közben zsoltárokat énekeltek, és nyugodtak voltak. Wesley János félt, és ez a tény aggodalommal töltötte el: „Miért nincs hitem?” - kérdezte ekkor még önmagától...

A képen egy izraeli pénzértémet látsz. Kitalálsz, hogy melyik bibliai igét ábrázolja? Egy kis segítség: Ézsaiás próféta könyvében találod, valahol a 10. és a 20. fejezet között. Szerinted miről szól ez az ige?

Ceruzatartó konzervdobozból

A „Ne ölj!” parancsolatot teljesítjük akkor is, amikor a teremtett világot igyekezünk óvni. Ennek egyik módja, hogy igyekezünk minél kevesebb hulladékot termelni, például úgy, hogy használati tárgyainkat újrahasznosítjuk, ahelyett, hogy ki-dobnánk azokat. Íme, egy példa:

Amire szükséged lesz:

- üres alumínium konzervdoboz
- natúr (kender) kötöző, más néven spárga (lehetőleg minél vastagabb, a legvastagabb 2,5 mm átmérőjű)
- ragasztó
- ráspoly vagy acélgyapot csiszolóhoz

1. Alaposan mosd ki és szárítsd meg a konzervdobozt. Ehhez kérheted felnőtt segítségét, nehogy a doboz éles peremével elvágd a kezed! Miután megszáradt, az éles peremét ráspollal vagy acélgyapottal csiszold le! Óvatos legyél!
2. Ragasztózd be a spárga végét, majd rögzítsd a konzervdoboz aljára! Kezdd el a spárgával körbetekerni a konzervdobozt úgy, hogy menet közben mindig ragasztót kensz rá!
3. Amikor a konzervdoboz tetejére értél, a spárgát vágd el, és a végét bújtasd be az utolsó sorba, majd erősen rögzítsd ragasztóval!

Természetesen más anyagokkal is dekorálhatod a dobozt, pl. vékony, lehullott faágakkal, és akár ki is festheted (ehhez speciális festékre lesz szükséged).

(Forrás: <http://www.hgtv.com/>) (A kép forrása: <https://candronic.wordpress.com>)

Részlet Patricia M. St. John *Egyetlen megoldás* (Evangélium Kiadó) című művéből.

A pünkösdi tábor (folytatás)

Ez a hosszú hétvége minden várakozásomnak tökéletesen megfelelt. Maryvel laktam egy sátorban. Izgalmasak voltak azok az órák, amikor nem aludtunk. Lélegzetelállító volt minden, attól a pillanattól kezdve, amikor felébredtünk, és kibújtunk a sátorból a friss reggeli levegőre, egészen addig, míg este fáradtan és túláradó boldogsággal vissza nem másztunk kényelmes hálósájkjainkba. Ha a bagoly megszólalt mögöttünk az erdőben, tettetett félelemmel kapaszkodtunk egymásba. Számomra azok a reggeli órák voltak a legérdekesebbek, amikor a többieknél jóval korábban felébredtem, gyorsan pulóverbe és cipőbe bújtam, és kimásztam a sátorból, hogy az ébredő természetet megfigyeljem. Alig bukkant ki a nap a láthatár szélén, máris felhangzott a kakukk kiáltása a közeli bükkerdőből. A vezetőnő még hálóköntsben járkált és észrevett.

– Lucy – szólított meg –, nem öltöznél fel és vinnél át egy üzenetet a tanyára? Az erdőn kell keresztülmenned, aztán fel a hegyre és át a réten. A gazdákat valószínűleg fejéknél fogod találni. Mondd meg, hogy szíveskedjenek 15 tojást félretenni számunkra. Majd később elhozzuk.

Gyorsan felöltöztem, miközben Mary álmosan pislogott rám.

– Hová mész? – kérdezte ásítva. – Menjek veled?

– Nem, nem – válaszoltam gyorsan –, nem leszek sokáig távol. Csak a tanyára kell üzenetet vinnem, és máris indulok. De ha akarsz, elém jöhetsz.

Villámgyorsan kipenderültem a sátorból, mert ez a saját, külön feladatom volt, és egyedül akartam menni. A nap éppen a bükkfák csúcsa fölé emelkedett, és fénye olyan ragyogó sugarakkal árasztotta el az erdőt, hogy semmi mást nem láttam tőle. Úgy éreztem, mintha fénytengerbe léptem volna. Aztán véget ért az erdő, és nekivágtam a hegynek. A rét telis-tele volt virággal: százsorszáppal, mécsvirággal, boglárkával és vadsós-kával, amik harmatosan csillogtak.

Az volt ám a futás! Lehúztam a cipőmet, és mezítláb ugráltam, szökdeltem fel a hegyre, mialatt a virágok a lábszáramat csiklandozták. Örültem az életnek. Kacagtam, tapsoltam, és élveztem a mezítlás futást a hűvös gyepen. Visszafelé lassabban ballagtam át a réten, hogy minél hosszabbra nyújtsam ezt a csodálatos órát. Sajnos Mary elém jött. Ahogy az arcára néztem, tudtam, hogy valami titkot akar közölni.

– Lucy – kezdte sejtelmesen –, tudod mi az újság?

– Mi? – kérdeztem.

– Az erdőn keresztül jöttem eléd, és a két vezetőnő ott állt az erdő szélén.

– Na és?

– Téged figyeltek.

– És mi van abban?

– De Lucy, rólad beszéltek! Hallottam. Engem nem vettek észre, mert elbújtam egy fa mögött. Így kihallgattam, amit mondtak.

Nem feleltem. A kíváncsiságom ugyan felébredt, de nem akartam Marynek mutatni.

– Lucy, elmondjam neked mit mondtak rólad?

– Ugyan mit?

– A vezetőnő azt mondta – és Mary utánozni kezdte a vezető magas, vontatott beszédmódját –: „Különös, hogy ez a derék kis Lucy milyen vad tud lenni! Sokkal több van ebben a gyerekben, mint gondolná az ember.” A másik vezetőnő hozzátette: „Lucyben sok minden rejlik. Tanítónője elmondta, hogy kiváló fogalmazásokat ír. Jó lenne, ha idővel elkerülne a nagyszüleitől, és elkezdene az igazi életet.” Ezt mondták, Lucy. A többit elfelejtettem.

– Butaság! – bosszankodtam –, legalább olyan jó dolog van, mint nekik. – De az öröm nem akart aznap valahogy viszatérni. Egész reggel ezen a megjegyzésen gondolkodtam, míg reggeliztünk, míg rendet raktunk, míg fürödtünk. Mi rossz van abban, ha egy rendes gyerek a nagyszüleiével él? És mi mást tettem az elmúlt tizenegy év alatt, mint hogy éltem? Bizo-

„E világon nyomorúságot leszen; de bizzatok: én meggyőztem a világot.” (János 16,33)
35 esztendeje, 1981-ben a rokkantak nemzetközi éve magyar eseménysorozatának szervezésére, lebonyolítására létrehozott nemzeti szervező bizottság e napot nyilvánította a rokkantak napjává.

nyára azért beszélnek így, mert sok mindenben nem volt részem, amiben a korombeli gyerekeknek, és mert még sosem láttam a tengert. De mit tudtak ők az igazi életéről? Hiszen még sosem jártam az otthonunkban. A nap egész hátralevő részében csak bosszankodtam.

Biztosan csodálkoztak rossz hangulatomon, mert jókedvem csak estefelé tért vissza, mikor szabad tűznél kolbászt sütötünk. Az egész dolgot egyszerre elfelejtettem.

De ezek a megjegyzések minden kérdést és sejtést ismét felelevenítettek bennem. Más voltam, mint a többiek.

Azon az éjszakán sokáig nem tudtam aludni, míg Mary ott horkolt mellettem. Hallgattam a baglyokat, a fák susogását, és megpróbáltam a magas termetű férfi arcára visszaemlékezni, aki négykézláb mászott. De nem sikerült. A kép örökre eltűnt.

(Folytatás következik.)

ÉLET ÉS ÉTEL

Etióp zöldséges egytálétel

Egy kis fantáziával és némi lemondással készíthetünk olyan ételt, amely nem követelte meg egyetlen állat életét sem. Az alábbiakban egy vegán recept következik Etiópiából, ahol az etióp keresztényeknek számos ilyen receptjük van, ugyanis sokkal többször tartanak böjtöt, mint a katolikusok. Sok húsos ételnek éppen ezért van egy böjtös változata is.

Hozzávalók:

1/4 csésze növényi olaj

1/2 teáskanál őrölt gyömbér

1/2 teáskanál őrölt kurkuma

1/2 teáskanál őrölt fekete bors

1 teáskanál őrölt babér

1 teáskanál görög széna mag

1 fej fokhagyma, ledarálva/összepréselve

1 teáskanál só

3 nagy fej hagyma, feldarabolva

4 nagy répa, felkockázva

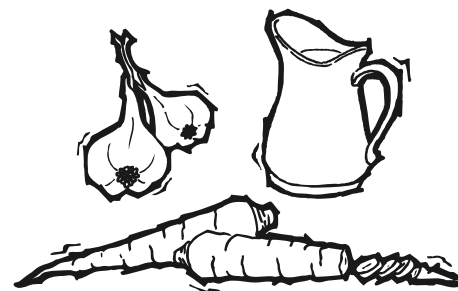
4 nagy krumpli, felkockázva

1/4 fej káposzta, feldarabolva

2 csésze paradicsompüré

2 csésze víz

só és bors ízlés szerint

Közepes vagy nagy lángon forrósítsd fel az olajat egy nagy serpenyőben! Keverd bele a gyömbért, a kurkumát, a fekete borsot, a babért, a görög szénát, a fokhagymát és egy teáskanál sót! Folyamatosan, körülbelül 1/2 percig kevergesd, amíg a fűszereket és a fokhagymát jól át nem itatja az olaj! Keverd bele a hagymát, és kb. 5 percig kevergesd, míg a hagyma üvegessé nem párolódik! Add hozzá a répát, a krumplit és a káposztát; gyakorta kevergetve további 3 percig főzd, amíg a zöldségek puhulni nem kezdenek!

Keverd hozzá a paradicsompürét és a vizet! Főzd további 30-40 percen át a legkisebb lángon, míg a zöldségek teljesen meg nem puhulnak, a paradicsompüré pedig be nem sűrűsödik! Kóstold meg, és ha szükséges, adj hozzá sót, borsot!

Hagyományosan az etiópok kovászos lepénykenyerével, a köleslisztből készült indzserával tálalják. Ennek híján azonban kipróbálhatod például köleskásával, vagy akár a Közel-Kelet lepénykenyerével, a laffával.

E pompás ebéd után pedig igyál egy csésze kávé etióp módra: dobj bele egy gerezd fokhagymát az elkészített italba! Ne félj, nem lesz fokhagyma íze a kávé, mindössze az történik, hogy a fokhagyma mint természetes ízfokozó kiemeli a kávé zamatát. Kávészás közben pedig gondolkodj el egy kicsit: egészen jóllaktál hús nélkül is!

És jó ebdhez szól a nóta, ezúttal amharául: <https://www.youtube.com/watch?v=tUo7-hShV-0>
(A recept a www.allrecipes.com oldalon található.)

ZSIDÓ ÉLET

לא תרצח

Lo tircách! – Ne gyilkolj!

A Tízparancsolatban megkülönböztetünk Örökkévaló iránti, és emberek iránti kötelességeket. Kötelességek az emberek iránt: 6. parancsolat – az emberi élet szentségét hivatott védeni. Ám a zsidó törvények szerint azt jelenti, hogy ártatlan embert tilos megölni. A Tóra indokolt esetben nem ellenzi a halálbüntetést. Az Örökkévaló a világot azért teremtette, hogy az ember benépesítse, szaporodjon, és nem azért, hogy az emberek gyilkolják egymást. De a *Példabeszédek könyvében* (11,10) azt mondja az Írás, hogy a „gonoszok veszte öröm”. A besúgók, az eretnekek veszte, akik nem dolgoznak a világ jólétéért, akiknek megölése tanítóink szerint „a tüskék kigyomlálását” jelenti. Halálbüntetés annak jár bölcseink szerint, aki megöl egy akár egészséges, akár beteg embert vagy haldoklót. Ez mind a mai napig érvényben van, akkor is, ha nincs gyakorlata Izraelben ennek a büntetési formának. A Talmud alapján a törvénykezés halálos ítéletet hozhat, vagy kártérítésre ítélné a gyilkost, de ez mégsem aktuális, mert a Szentély lerombolása óta nincs hatályos bíróság a parancsolatok betartására, így halálos büntetés sincs. Izrael kikiáltása óta egyetlen esetben hoztak halálos ítéletet, melyet végre is hajtottak: Az Eichmann-perben, népirtásért. 1961. április 11-től december 15-ig tartott az Adolf Eichmann SS-Obersturmbannführer elleni bírósági eljárás Jeruzsálemben, aki a közép- és kelet-európai zsidóság deportálásában és szisztematikus megsemmisítésében vezető szerepet játszott, ennek a gaztettnek egyik értelmi szerzőjeként is. A bíróság több vádpont alapján kötél által végrehajtandó halálbüntetésre ítélte. Kegyelmi kérvényét elutasították, és 1962. május 31-én felakasztották. Eichmann holttestét elhamvasztották, és a tengerbe szórták, hogy sírja ne válhasson neonáci zarándokhellyé.

Ugyan 1986-ban John Demjanjuk ukrán náci ellen is hozott halálos ítéletet izraeli bíróság, de azt nem hajtották végre.

A *Jeruzsálemi Talmud* (Szota 8:10) arra int, hogy háborúban ne futamodjon meg a katona. Maimonidész véleménye szerint, ha megfutamodik, az olyan, mintha saját népének vérént ontaná. Fentiek ma is aktuálisak Izrael védelmi háborúiban, mert ezek kötelező háborúinak minő-

sülnek. A zsidó vallás egyik ellentmondása, hogy amíg az ölés tilalma isteni eredetű, Mózes 5. könyvében mégis találunk arra való hivatkozásokat, hogy kiket ne hagyjanak életben – így a varázsló asszonyt, a többistenhívő pogányokat, a jövendőmondót, az álomfejtőt, valamint azokat, akik el akarnak fordítani az Úr által parancsolt útról: „*Kövekkel kövezd meg őt, hogy meghaljon; mert azon igyekezett, hogy elfordítson téged az Úrtól, a te Istenedtől, a ki kihozott téged Egyiptomnak földéből, a szolgádnak házából; És hallja meg az egész Izrael, és féljenek, és ne cselekedjenek többé ahhoz hasonló gonoszt te közötted.*”

Törvényeink szerint az öngyilkos a legeslegnagyobb gonosztevő: „*de véreket a lelketektől kérem számon.*” (1Mózes 9,5) Ám nem számít gyilkosságnak, ha azért követ el valaki öngyilkosságot, mert fél a kínzásoktól, mint pld. Saul, aki a filiszteusok kezei közül csak így menekülhetett, vagy pld. e sorok írójának nagynénje, áldott emléké Abeles Edit, aki Auschwitzban lett öngyilkos, amikor megtudta, hogy a tábori nyilvánosházban kell majd „szolgálatot teljesítenie”. Az ilyen körülmények között elhunytakat ugyanúgy megilleti a tisztelet, mint a természetes halállal távozókat.

Az emberi testben isteni lélek van, és mert az életet Tőle kaptuk, csak Ő veheti el. Fentiek miatt tiltott dolog az eutanázia is, bár ma már bírósági döntés alapján hivatalosan megengedhető Izraelben, hogy az illetőt lekapcsolják az őt életben tartó gépekről, de csak orvosilag is nagyon indokolt esetben, amikor már semmi remény a normális életben maradásra. Az nem történhet meg a gyakorlatban, hogy elősegítsék az illető halálát mesterséges úton.

A jogos önvédelem nem bűn: „*Ha a betörésen rajta érik a tolvajt és úgy megverik, hogy meghal, nincs miatta vérbűn.*” (2Mózes 22,1-2). A vallásjog szerint, amennyiben egy harmadik személy is tanúja a támadásnak, úgy meg kell védenie az áldozatot, akár a támadó élete árán is. Mindannyiunk élete érték, a támadóé is. Ezzel érvelt az édesanyám, amikor arról beszéltünk egy konkrét történet alapján, hogy ő is képes lett volna-e arra, amit megtett barátjánője férje, amikor a nyilasok egy erdőbe kísérték kivégezni őt és társát, de

„Az emberi nemnek hivatása nem rontás, pusztítás, megsemmisítés, hanem hogy munkáljon, alkosson, teremtsen.”

végül ők ölték meg azokat. Anyám azt mondta, hagyta volna inkább megölni magát, minthogy ő ölt volna. – Ki dönti el, hogy az Örökkévalótól kapott életek közül melyik az értékesebb? – fejtegette édesanyám... Hiszen a gyilkos ugyan saját akaratából öl, de élete nem az övé, hanem az Örökkévalóé! Elgondolkodtató, amit mondott, bár gondolom, az egészséges életosztón adott esetben (sose történjen ilyen egyikünkkel sem) erősebb.

Érthetetlen sokak számára, hogy a zsidóságnál nemcsak a gyilkosság tiltott, hanem a vér élvezete is, mégis történelmünk során oly sok vérvád ért bennünket, ér

mind a mai napig is, holott csak olyan húst fogyaszthatunk, mely rituális vágás eredménye, majd ki kell kócsorozni-kivéreztetni sózás által. Még a tojást sem szabad megennünk, melyben egy csepp vér van. Ezek szigorú előírások. Azoknak a még ma is fellelhető hiedelmeknek, melyek szerint a zsidók emberáldozatokat követelő szertartásokat üznek, csak úgy lehetne elejét venni, illetve véget vetni, ha szélesebb körben tudnánk megismertetni vallásunkat, eloszlatva a tudatlanságot, amely az antiszemitizmus melegágya.

Schlesinger Hanna, Tel Aviv

EGYHÁZUNK HÍREI

2016.08.26. Nyilatkozat az állami kitüntetésekkel kapcsolatban – Iványi Gábor

Megválok én is azokról a kitüntetéseimtől, melyeket az elmúlt években kaptam. 1997-ben Göncz Árpád a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjét, 2003-ban Mádl Ferenc a Magyar Köztársaság Elnökének Arany Érdemérmét, 2006-ban pedig Sólyom László a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét adományozta számomra.

Mindhárom alkalommal azt a segítő munkát ismerték el köztársasági elnökeink, melyet munkatársaimmal együtt évtizedek óta végzek. Mostani döntéssel egyrészt kifejezésre akartam juttatni tiltakozásomat én is azzal szemben, hogy a gyűlöletkeltés, rasszizmus és szidalmazás a napi politika eszközévé vált, és elismerést érdemel a mai Magyarországon.

Döntéssel a többi tiltakozó melletti szolidaritásomat is kifejezésre akartam juttatni. Ha nem a „visszaküldés” formáját választottam, az azért van, mert ugyanoda kellene postáznom kitüntetéseimet, ahonnan a tiltakozás tárgyát kiváltó elismerés is származik. Ezért, követve Haraszti Miklós példáját, díjaimat én is aukcióra bocsátom. A bevételt a kirekesztettek és megszomorítottak javára kínálok fel.

A hatalom adományozta címek nélkül is lehet valaki „lovag”. Kierkegaard Ábrahámot a hit lovagjának nevezte. Ha kevésbé emelkedetten akarok fogalmazni, akkor a *Koldus és királyfi* meséjéből az Álmodó és Árnyak Birodalma Káprázat-lovagjának címe is megtiszteltetés annak, aki egy kisgyerek rongyai mögött is kész ösztönösen felismerni a herceget.

Budapest, 2016. augusztus 26.

Iványi Gábor

HONLAPJAINK

Egyház központi: www.metegyhaz.hu

Békásmegyeri gyülekezet: www.megbekelestemplom.hu

Oltalom Karitatív Egyesület: www.oltalom.hu

Dankó utcai gyülekezet: www.lelkedsi.hu

Wesley János Lelkészévkönyv Főiskola: www.wesley.hu

Kispesti gyülekezet: www.meltosagnapja.hu

Kisvárdai gyülekezet: www.galilea.hu

Nyíregyházi gyülekezet: www.metkapolna.hu

Wesley Stúdió: www.wesleystudio.hu

Szegedi gyülekezet: www.metszeged.hu

BACH KANTÁTÁINAK NYOMÁBAN

A templomokból
gyilkosok házat csináltak

E művet (*Szörnyű vég tép ki innen benneteket – Es reißet euch ein schrecklich Ende*, BWV 90) 1723. november 14-én hallhatták a hívek először Lipcsében. Az ismeretlen szövegíró feltűnően sok bibliai utalást szőtt bele a versekbe, természetesen az aznapra rendelt evangéliumi textusból is (*Máté 24, 15–28*).

1. Ária (tenor): Szenvedélyes, szinte a korabeli operákat felidéző, fulmináns ária fenyegeti a bűnösöket a végítélet közeledtével. Az 1. hegedű ugráló, hol táguló, hol szűkülő dallamai, cikázó skála-futamai mind a közelgő apokalipszis veszedelmét előlegezik. A „szörnyű vég” (*schrecklich Ende*) oly rettenetesnek ígérkezik, hogy még az énekes szava is elcsuklik:

Szörnyű vég tép ki innen benneteket, /Ti bűnös gúnyolódók. /Teljesen megméretett bűneitek tömege, /Ám elmétek, mely oly megátalkodott, /Bírátokat egészen elfeledte. (A mű a világhálón meghallgatható: https://youtu.be/-9U1P3a6u_I)

2. Recitativo (alt): Ez a tétel nem kevesebb mint öt különböző bibliai helyre hivatkozik: *Jeremiás siralmi 3,22–23; Rómaiakhoz írt levél 6,1 & 2,4; Zakariás 6,12–15 és a 23. zsoltár 2. versére: Az Úr kegyelmessége minden reggel meg-megújul, /A hálátlan azonban e kegyelemben bízva a bűnben marad. /Ó, átkozott, gonosz cselekedet az, /Mely téged kárhozatodba vezet. /Ah! Nem érinti meg szíved, /Hogy Isten jósága, /Téged igaz bünbánatra akar indítani? /Kegyes szíved! /Magszámlálhatatlan jót tett, /Hamarosan templomot építtetett, /Majd legelők sarjadtak, /Amelyekre mannája hullik Igéjének. /Hogy megtartsion téged. /És mégis, ó! Az élet mily gonosz, /A jótett számodra mindhiába.*

3. Ária (basszus): Hasonló karakterű, de ha lehet, még elszántabb, vészjóslóbb ez a tétel a nyitó áriánál. A szöveg két bibliai helyre, a *Jelenések könyvére (2,5)* és *Máté evangéliumára (21,13)* utal. A kísérő hangszerek közé nyilvánvalóan nem véletlenül került a trombita, hiszen a *Jelenésekben (a 8. és a 11. fejezet között)* hét trombita szólal meg, melyek mindegyike után iszonyú pusztítássorozat söpör végig a földön. *Máté evangéliumának Luther általi fordítása (Mördergrube = gyilkosok barlangja)* visszhangzik a kantáta szövegében (*mörderisch Haus = gyilkos ház*); *Károli Gáspár magyar fordítása – a régies szóhasználat révén – a hivatkozott biblikus mondatot számunkra némiképpen finomítja („latrok barlangjává”).* A *Máté által elbeszélte szörnyűség azonban jelenünk és közelmúltunk szörnyűsége is, akár ha egy idős francia papot mérszárólnak le templomában, akár ha magukat szent embereknek tartó személyek áldanak meg fegyvereket, vagy asszisztálnak tömeggyilkosságokhoz: Így hát haragjában a bosszúálló bíró! /Büntetésből kioltja Igéje lámpását. /Ó, bűnösök, vétkeitek miatt kell! /A borzalmat a szent helyeken tűrni el, /A templomokból csináltak gyilkosok házat.*

4. Recitativo (tenor): Ismét evangéliumi textussal (*Máté 24,22*) indul ez a tétel is, az előző ária fenyegető hangvétele után a megmenekülés lehetőségét felcillantva: Azonban Isten szeme mint kiválasztottakra tekint ránk: */S ha ember számlálni sem tudja az ellenség áradatát, /Mégvéd minket mégis a hős Izraelben, /Karja fékezi az ellen seregét, /És bennünket felsegít; /Igének ereje a veszélyben! /Egyre inkább érezhető s felismerhető lesz.*

5. Korál: Martin Moller (1547–1606) *Nimm von uns, Herr, du treuer Gott* kezdetű költeményének 7. strofája zárja a művet. A *Vater unser im Himmelreich* (Mi Atyánk a mennyekben) „egyszerű” dallama Bach műhelyében különös harmóniákkal, szólamokkal gazdagodik, érzékenyen követve a szöveg szinte minden rezdülését. Az ördög (*Teufel*) nevének elhangzásakor a szélső szólamokban tritónusz disszonancia jelenik meg (a sátán hagyományos „zenei névjegye”), s ha erre nem figyelni fel, a „végső óra” (*Stündelein*) említésére a d-moll hangnemben váratlanul megszólaló – a hangzást komor éjsö-

„És lesz az igazság műve békesség, és az igazság gyümölcse nyugalom és biztonság mindörökké.” (*Ézsaiás 32,17*)
35 esztendeje, 1981-ben az ENSZ közgyűlésének nyitónapján úgy határoztak, hogy minden év szeptemberének harmadik keddjén ünneplik a béke nemzetközi napját. Egy 15 évvel ezelőtti, 2001-es határozat értelmében 2002 óta szeptember 21-én tartjuk ezt a napot. Az ENSZ közgyűlése arra kérte az országokat, hogy tekintsék ezt a fegyverszünet és az erőszakmentesség napjának.

tétre színező – Desz-dúr hangzatra alighanem mindenki felkapja a fejét: *Vezess jobb kezeddél bennünket, /Városunk és országunk áldd meg; /Add nekünk szent Igéd örökre, /S szórd nyilaid gonoszra, gyilkosra, ördögre; /Ajándékozz boldog elmúlást, /S nálad örök boldogulást!*

Göncz Zoltán

HAVI ISTENTISZTELETI REND

2016 – A fény és a fényalapú technológiák nemzetközi éve

Az év igéje: „Abogyan az anya vigasztalja fiát, úgy vigasztallak én titeket.” *Ézsaiás 66,13*

SZEPTEMBER

Szeptember hónap igéje: „Isten mondja: Örök szeretettel szerettek, azért vontalak magamboz búségesen.” *Jeremiás 31,3*

ISTENTISZTELETEK		BIBLIAÓRÁK	
	<i>Igehely</i>		Téma: Lukács 15,11-32 *
Szeptember 4. Szentháromság utáni 15. vasárnap	<u>Máté 6,24-34</u> <i>1Mózes 2,4/b-15</i>	Első hét	Isten szeretete elenged (és szenvedni hagy)
Szeptember 11. Szentháromság utáni 16. vasárnap	<u>Jeremiás siralmi 3,22-33</u> <i>Lukács 7,11-17</i>	Második hét	Isten szeretete visszavár és visszafogad
Szeptember 18. Szentháromság utáni 17. vasárnap	<u>Lukács 14,1-11</u> <i>Ézsaiás 49,1-6</i>	Harmadik hét	Isten szeretete adakozó szeretet
Szeptember 25. Szentháromság utáni 18. vasárnap	<u>2Mózes 20,1-17</u> <i>1Korinthus 1,4-9</i>	Negyedik hét	Isten szeretete utána megy annak, aki nem érti Őt

* A megadott ige mellett a témához más igehelyek is illeszthetőek

KITEKINTŐ

A „keresztény” Trump

Sokaknak feltűnt, hogy Magyarországon egyes gyülekezetek Donald Trump támogatói, tőle várják a keresztény értékek védelmét. Amerikában különösen az evangelical (evangéliumi) keresztény vezetők állnak Trump mellett, egyenesen az állítva, hogy Donald Trump megtért, újjászületett keresztény. James Dobson, az egyik tekintélyes vezető, a „Focus on the Family” című keresztény rádióműsor alapítója azt állította, hogy ismeri azt a pástort, akinek a jelenlétében Trump megtért, de a titokzatos pástort kilétére soha nem derült fény. Maga Dobson is azt követően jutott erre a fantasztikus felismerésre, hogy az evangéliumi keresztény vezetők és Trump találkoztak New York-ban, ahol Trump „meggyőzte” őket. Hogy miről győzte meg őket, erre kitérünk majd, most annyit jegyezzünk meg, hogy a neoprotestáns vezetők hagyományosan a republikánus párt mindenkor elnökjelöltjének támogatói. Nem egyszer maguk is indítanak jelöltet, vagy Pat Robertson, a The Christian Broadcasting Network (CBN) és a 700-as Klub alapítója személyében például korábban ők maguk is elindultak a jelöltségért.

Az amerikai evangéliumi keresztény vezetők, akiknek jelentős része valamelyik televízió és/vagy rádiócsatornán szavazók tízmillióit érik el, azzal zsarolják az esélyesnek látszó republikánus jelölteket, hogy ha ők nem állnak mögöttük, akkor ezeket a szavazatokat mind elveszítik. Ez természetesen túlzás, de azért van befolyásuk. A támogatásukért azt várják cserébe, hogy a republikánus elnökjelölt vállalja fel a programjukat, és főleg erkölcsi kérdésekben képviselje az ő álláspontjukat az államhatalomban. Mindez az amerikai alkotmány szerint nem lenne lehetséges, és nem is nagyon tudják az elnökök ezt megvalósítani, de azért ezek a keresztény vezetők nem tesznek le róla, hogy a középkori katolikus egyházhoz hasonló befolyást és kontrollt gyakoroljanak az államhatalom felett. E törekvés mögött részben vallási bigottság, részben az egyház szerepének totális félreértése, részben örült, szélsőséges szuperszellemiség, jelentős részben pedig hatalomvágy áll. Ezek az emberek már a múlt század hatvanas-hetvenes éveitől kezdve használják a tömegkommunikációs eszközöket, ezáltal hihetetlen ismertségre, népszerűsége, tekintélyre és főleg hatalmas vagyona tettek szert. Ha minden, Istennel zsarolható néző csak húsz dollárt ad a nemes célra, a világevangelizációra, az óriási

pénzt jelen. A pénz ugyanazt a romlást hozta el, amiről a Biblia beszél. Ezeknek az embereknek már nem elég a pénz, kell nekik a hatalom is. Torz bibliáértelmezésük folytán azt képzelik, hogy olyanok, mint Izrael királya az Ószövetségben, s nekik kell a világot is irányítaniuk az Isten nevében. Ez tökéletesen megfelel a katolikus egyház helyettesítési elméletének, amely szerint ők léptek Izrael üdvtörténeti helyére, a Messiás pedig nem fog uralkodni 1000 évig a földön, a Millennium nem a jövőben lesz, hanem most zajlik, az Egyház korszakával azonos. Az Egyház uralkodik Jézus Krisztus helyett. Az amerikai evangéliumi vezetők, akiket azért nem nevezünk pástornak, mert jelentős részüknek nem egyházi közösségük, gyülekezetük, hanem tévéjük, rádiójuk, egyetemük, különféle intézményeik vannak, magukat ugyanúgy Isten földi helytartóinak képzelik, mint a római pápa. A legnagyobb világhatalom, az Egyesült Államok elnökét akarják dróton rángatni és mozgatni. Ezzel szemben az igazság az, hogy ezek az emberek, akik magánrepülőgépekkel repdesnek, elbuktak az ördög mindhárom kísértésében, amelyeknek Jézus a pusztában ellenállt.

Eddig is a legvadabb próféciáikkal botránkoztatták meg a világot, például azt állították, hogy Isten a homoszexualitás miatt büntette meg New York-ot a World Trade Center ledöntésével, és gyilkolt meg három ezer embert, de mint kiderült, teljesen feleslegesen, mert senki nem értette meg az üzenetet, senki nem tért meg ettől, és most Isten gondolkodhat, hogy miután ilyen csúfos kudarcot vallott, kiket gyilkoljon meg. Agyrém, amiket kitalálnak, néha rajzfilmek ellen harcolnak, elmebeteg dolgokat találnak ki, például, hogy a liberálisok államilag terjesztik a homoszexualitás-propagandát és megrontják a gyerekeket, amiből persze egy szó nem igaz. A meleg jogainak kiterjesztése teljesen energizálta ezeket a hamis prófétákat, a világvégét vizionálják emiatt, és állami erővel akarják legyőzni megint az ördögöt. Holott egy darab homoszexualissal nem lett több, csak nem üldözik őket, nem kell bujdosniuk, és kevesebb az öngyilkos. A világmegmentők két dolgot felejtenek el: az egyik, hogy a demokratikus jogállam nem szólhat bele erkölcsökbe, az egyén szabad identitásválasztásába. A másik, hogy Pál apostol megmondta, az egyház nem foglalkozhat a kívülálló erkölcsével, semmi közük ahhoz, hogy a nem hívők milyen erkölcsi magatartást foly-

tatnak. *Magatok közül vessétek ki a gonoszt*, mondta Pál. Arról nem beszélve, hogy megtérés, újjászületés nélkül, hit nélkül nincs erkölcsös élet, az állami tiltással nem lehet senkit jobbra tenni, legfeljebb képmutatásokat nevelni. Ők úgy képzelik a jogállamot, hogy nekik mindent lehet, másoknak semmit, ami nekik nem tetszik. A liberális demokraták ezzel szemben teljes szabadságot adnak nekik is, de azoknak is, akik nem követik őket. Ezért ők gyűlölik a liberálisokat, és a legszélsőségesebb republikánus elnökjelöltet támogatják, akik a homoszexuálisok jogait korlátozná, üldözná a muszlimokat, a bevándorlókat, és elnyomná a feketéket is. Ezek az emberek nem a Bibliát, hanem saját homofóbiájukat követik, vallási intoleranciájukat és rasszizmusukat akarják az államra erőltetni.

Mindezt az erkölcs nevében, de a fundamentalista fanatizmus odáig vitte őket, hogy ha e programot a világ legerkölcstelenebb szörnnyetege ígéri meg, akkor is őt támogatják. Így lettek az erkölcsvédők a kétszer elvált Trump támogatói, aki verte is a feleségeit, akik valamennyien modellek voltak. Még mielőtt elvette őket, vélhetően ő volt a legjobban fizető kuncsaftjuk. *Hazug, tolvaj, kurvapecér* a magukat az evangélium legkövetkezetesebb védelmezőinek tartó keresztény vezetők elnökjelöltje, akivel megegyeztek, hogy mögé állítják az agyimosott embereket, akiket a tévéjükön keresztül manipulálnak, ha felvállalja azokat a programpontokat, amelyek nekik fontosak. Cserébe sikerült kiszarolniuk, hogy az alelnök-jelöltet ők adják. Így lett Mike Pence az alelnök-jelölt, aki evangéliumi keresztény, és leg-

főbb küldetésének a melegjogok elleni harcot tartja. Ezek az evangéliumi vezetők odáig züllöttek, hogy képesek voltak azt hazudni, Trump egy megtért ember, hogy ezzel a hazugsággal megszerezzék egy fasiszta, rasszista, pszichopata részére a hívők szavazatait. Ez mintegy 50 millió ember.

Ezek a hiénák pontosan tudják, hogy Trump kicsoda, de azt gondolják, hogy a háttérből ők irányítják majd. Nagyot tévednek, mert Trump egy szociopata önjáró. Ha az amerikai evangéliumi keresztény vezetők a Bibliát követnék, ők megakadályozhatták volna már Trump elnökjelöltté válását is. Ők eredetileg Ted Cruzt támogatták, de amikor az megbukott, áttáltak a győztesnek látszó Trump mellé. Nem számít, hogy elmebeteg, rasszista szörnnyeteg, ha az államot alárendeli az ő erkölcsi kívánalmainak, és korlátozza a meleg, muszlimok, bevándorlók jogait, háttérbe szorítja a feketéket. Ha Trumpot rászabadítják a világra, rosszabbak lesznek, mint a katolikus egyház. A katolikus egyház ma nem olyan kártékony, mint ezek. Barátaik nemcsak Amerikában, Magyarországon is ugyanezt a pusztítást végzik, és természetesen ők is Trump hívei.

Eközben a tragédia az, hogy a demokraták jelöltje sem egy jó jelölt, de akik meg akarják őrizni épeszűnek a világot, akik számára fontosak az emberi jogok, amelyek teljes összhangban állnak a Biblia szellemiségével, és meg akarják őrizni az amerikai alkotmányt, azoknak a milliárdos tévéevangelista szélhámosok által támogatott Trump ellenfelére kell szavaznia. Ha szeretik, ha nem.

Bartus László

Mindössze néhány mérföldre a republikánus elnökjelölt pártgyűlés helyszínétől található a „Little Iraq”-nak, azaz „kis Irak”-nak nevezett városrész, mely több száz, Közel-Keletről érkezett menekült-családnak ad otthont. Donald Trumpnak a szíriai menekültek deportálására tett javaslata, valamint menekült-ellenes retorikája aggodalommal tölti el a clevelandi városnegyedbe újonnan érkezőket, például ezt a nemrég Damaszkuszról érkezett szíriai menekült-családot, olyannyira, hogy a letelepedési ügynökség azt javasolta az itt lakóknak, inkább maradjanak otthonaikban az elnökjelölt pártgyűlés alatt.

Családfő: Ma nem mehetünk ki.

Fiatalabb lánya: Miért?

Családfő: Vannak emberek, akik nem szeretik a bevándorlókat. Az a benyomásuk, hogy a bevándorlók...

Anyja: Félnék tőlünk?

Családfő: ...bajkeverők ebben az országban.

Fiatalabb lánya: Csak a szíriaiakról gondolják ezt?

Családfő: Nem, nemcsak a szíriaiakról, drágám. Általában. Rossz benyomást szereztek velünk, arabokkal, muszlimokkal kapcsolatban. De amint megváltozik a véleményük, befogadnak minket, rájönnek majd, hogy jó, békés emberek vagyunk. Addig is...

Fia: Bántani fognak minket?

Családfő: Nem, nem. Nem, semmi ilyesmiről nincs szó, drágám.

Fiatalabb lánya: Ez azért van, mert hidzsábot viselünk?

Családfő, Anyja: Nem, nem.

Családfő: Ez egy szabad ország. Semmi ilyesmi nem fog történni.

Fia: Itt nincs emberrablás?

Családfő: Itt, drágám, nincs emberrablás. Csak amíg a kedélyek lenyugszanak, kevesebbszer menjetek ki.

Fia: Csak néhány napig, ugye?

Családfő: Csak néhány napig, ha Isten is úgy akarja. Nincs mitől félnünk.

Családfő (a riporternek): Azt mondták, hogy Trump kö-

vetői miatt most jobb. ha nem megyünk ki. Itt szeretném újramezteni az életemet. Nem akarok egyik oldal miatt sem bajba keveredni. Nem félelemről van szó. Csak arról, hogy nem akarom, hogy a gyerekeimmel, a feleségemmel vagy velem valami rossz dolog történjen.

Riporter: Önök mindannyian a szabadságért jöttek ebbe az országba, és most, itt tartózkodásuk első néhány hónapjában egy olyan politikai esemény zajlik, amely a mi politikai rendszerünk része, és amely önöket félelemmel tölti el.

Családfő: Lehet ebben némi ellentmondás, de ahogy mi felénk mondják: „Az idegeneknek jól kell viselkedniük.”

Riporter: Hogyan reagált arra, amikor hallotta, hogy egy olyan ember lehet a következő elnök, aki meg akarja tiltani valamennyi muzulmán menekültnek az országba való belépést?

Családfő: Két vélemény van erről. Az egyikkel egyetértek, a másikkal nem tudok egyetérteni. Az egyiknek az alapja az aggodalom az országért, a népéért, a békéért és biztonságért, és a terroristák miatt, például. A másik vélemény szerint nem minden bevándorló muzulmán vagy terrorista. A terrorizmust nem kellene kizárólag a muzulmánokhoz kötni.

Riporter: Milyen volt az élet Szíriában, amikor a konfliktus kitört?

Családfő (megtört hangon): Ártatlan emberek haltak meg ok nélkül, gyerekeket, nőket és férfiakat, akik semmi rosszat nem tettek, öltek meg a megtorlástól való félelem nélkül. A gyerekek nem részesülhettek oktatásban, elszakították őket apjuktól, szüleiik gyengédségétől és szeretetétől. Tragédia, a háború tragédia. Rettenetes.

Fiatalabb lánya: Előtte csodálatos volt, de amikor a háború kitört, minden megváltozott, csúnya és nehéz lett. Amikor elrabolták az édesapámat... (Sír.)

Anyja: A szívem mindannyiukért ég... (Sír.)

Családfő: Azt kívánom a gyermekeimnek, hogy felejtsek el, amin keresztülmentek, amin keresztülmentünk. A semmiből kezdünk új életet. Úgyhogy azt kívánom a gyermekeimnek, hogy érnék el dolgokat saját magukért és az országért. A gyermekeimnek, és mindenkinek. Ha Isten is úgy akarja.

(Fordította: KJ. Forrás: Vice News.)

A felvétel megtekinthető: <https://www.youtube.com/watch?v=5u79ecRwZH8>

GONDOLKODJUNK!

A meghívott halál

Szerencsére nem tudjuk halálunk idejét, de vajon lehet-e okunk, jogunk eldönteni létünk végét?

Színész barátunk, rákbetegségének visszafordíthatatlan, fájdalmas szakaszában kiugrott a kórház emeleti ablakán. Élspportoló barátónk, sokadik szemműtéte után, összegyűjtötte a gyógyszereket, ha elvesztené látását, megölje magát. Gyakorlatilag vak, de a tabletták érintetlenek maradtak. Nagy bátorság elvágni az élet zsinórját, és feltenni az ismert kérdést: „Mégis, kinek az élete?”

John Badham rendezésében Richard Dreyfuss alakításával elgondolkodtató drámai film született. Témája: Ken Harrison fiatal szobrász súlyos balesetet szenved. Csak gépek tudják életben tartani, örök mozdulatlanúságra ítélt. Felismerve kilátástalan helyzetét úgy dönt, hogy befejezi az életét. Idézném a halálért való jogért küzdő jelenet részletét:

Bíró: Az orvosok azt mondják, nem képes józan, racionális döntésre. Ön depresszióban szenved?

Ken: Csaknem teljesen béna vagyok. Elmebeteg lennék, ha nem lennék depressziós. Nem akarok meghalni, mert úgy gondolom, hogy én már régen halott vagyok. Én azt szeretném, ha az orvosok is elismernék. Az élet minden értelmessé meghatározása magába kell, hogy foglalja az önfenntartás képességét. Bíró úr! Én nem arra kérek bárkit is, hogy öljön meg. Csak arra kérem, engedjenek ki ebből a kórházból.

Bíró: Ami megölné!

Ken: Pontosan erről van szó! Ha itt töltöm az életem hátralevő részét, mindez csak azt a célt szolgálja, hogy az agyam tevékenységét fenntartsák. Miközben semmi lehetőség nem lesz arra, hogy ez az agy irányíthasson valamit. Ez,

„Isten, mikor a bűnbe esett embert az édenből kiűzte, vigasztalásként egy szőlőfügevirágot nyújtott át neki. Ez minden, amit meghagyok tenéked a paradicsomi boldogságból. Senkitől vissza nem vonható jogodat az álmodozáshoz.”

véleményem szerint, előre megfontolt kegyetlenség. Nem az a kegyetlenség, hogy megmentenek valakit, vagy hagyják meghalni. Hanem az, hogy kivessék a döntést az ember kezéből. Én szeretnék dönteni a saját testem sorsa felől.

Bíró: Mondja el nekem, hogy miért ésszerű döntés, hogy a halált választja!

Ken: Életem legfontosabb része a munka volt, és az a kincs, ami örök forrást jelentett, a képzelőerőm. Sajnálatos dolog, hogy az agyam nem benuult meg a testemmel együtt, mert az agyam, ami eddig a legnagyobb értéket jelentette számomra, ellenséggé vált, és örökké kínoz azzal, hogy mi minden lehetett volna, és mi minden vár még rám, és érzem, hogy az agyam kezd szétesni. Vegyük például a nőket. Régebben szerettem a nőket, a pusztá lényüket, a gondolataikat és illatukat. Most rettegek attól, hogy mikor jönnek be a szobámba, mert gyűlölöm azt, hogy milyen érzéseket keltenek bennem. Engem határtalanul feldühít és felháborít az, hogy maguknak, akik egyáltalán nem is ismernek, joguk van az ítélkezésre, hogy engem kínlódásra ítéljenek, csak azért, mert nem látják a fájdalmat, mert nincs vér és üvöltés. Ha maga egy megcsontkított állatot látna az út szélén, azt egyszerűen lelőné. Én csak azt a könyörületet kérem magától, amit egy állatnak is megadna. Én senkit nem kérek arra, hogy erőszakos cselekedetet kövessen el. Csak vigyenek valahova, és hagyjanak ott. És ha nem így lesz, ha másként dönt, jöjjön ide vissza öt év múlva, és nézze meg, mi lett a munkájának az eredménye!

Ez a film hatott úgy rám, hogy sok évvel ezelőtt öngyilkossággal kísérletezőkkel forgattam dokumentumfilmet *A meghívott halál* címmel.

Teca

Egyik riportalanyommal, Tecával, a középkorú tanárnővel az „öngyilkos osztály”-nak nevezett kórház kórtermében találkoztam. A kemótól már kihullott a haja, a szoros pöttyös kendő kiadta fejének formáját. A sírását visszafojtva beszélt, ettől a hangja fel-felcsúszott, és remegett. Szinte zörej volt és nem hang. Betegségében magára maradt. Húga egy-egy gyors látogatásra beszaladt hozzá, de még a kabátját se vetette le. Majd közölte, hogy deprimálja őt Teca állapota, és nem jött többé. A sok tízéves tanítás alatt a szeretett tanár kollegák és tanítványok is elmaradtak. Burokként vette körül a magány, a félelem, a fájdalom. Sürgette a véget. Két kezelés között vette be a maroknyi altatót. Kimosták a gyomrát, visszarángatták az életbe. A film vágása után kerestem, de a második kísérlete már sikeres volt. Neve fekete keretben volt a szereplőlistán.

Berci

Régen bezárt már az a körútról nyíló éjszakai bár, ahova akkori barátaimmal leugrottunk egy pohárra. A kerek, csikorgós műanyag bársony szeparéból néztük a színpadon táncolókat. Az egyik fiú táncos, afféle „rongylábú” puhasággal táncolt, de a színpadi fényben is sápadtnak, nyúzottnak látszott. A pincérnő elmondta, hogy a napokban engedték el a kórházból. Meg akarta ölni magát. Lementem az öltözőbe, és meghívtam egy italra. Barátaim reménytelenül búcsút intettek, tudták, hogy nem érdemes várni rám. Berci, így hívták a fiút, egy „privát” lányba szeretett bele. A villamoson utaztak együtt. Megtetszett neki, hogy a lányon kék textil lapos sarkú cipő volt. Megismerkedtek, találkoztak. Berci szerelmes lett, a lány nem. A szülők sem fogadták volna szívesen az éjszakában táncoló fiút, de Berci makacsul szövögette álmait a lányról. Egy idő után a reménytelenség elfárasztotta, úgy érezte, nincs mit veszítenie. A kartánc nem vonzotta, és a sivár szálló sem, ahol két fiúval osztozott egy szobán. Értéktelennek tartott életét próbálta befejezni egy pengével. Az utcán egy járőkelő hívta ki a mentőt a véres, eszméletlen fiúhoz. Megmentették. Megmentették?

„Cry for help”

A gyerekek öngyilkossági kísérlete, a pokoljárás legalja. Hangtalanul kiáltanak segítségért. Egy nyolc év körüli kisfiú a szereplőim között egy olyan orvos család gyermeke volt, ahol doktorgenerációk váltották egymást. A fiúcska kedves, közepes értelmű gyerek volt. Hidegkonyha szakács akart lenni. Ügyesen töltögette a kaszinótojásokat, formálta a paradicsomrózsákat, de a szülők orvosnak szánták. Keményen, szigorúan gyötörték a tanulással, különórákkal, sikeresen törve össze az önbizalmát, életkedvét. Ő is megtalálta a gyógyszeres dobozt. A szülőkből nem támadt fel a büntudat, nem is értették, hogy mi történt. Szerencsére, a kisfiú egy érzékeny, gyerekekkel foglalkozó lélekgyógyászhoz került terápiára.

Sokan voltak a halált kívánók és szenvedők, akikkel beszéltem. A magányos öregek, a cél nélküliek, a szeretetért könyörögek, az érzelmileg didergők, és akik törvényt ültek maguk felett, feltéve a dacos – keserű kérdést: „Mégis, kinek az élete?”

M.Á.

„Mondjam vagy mutassam” avagy a gyilkosság legitimációjának problematikája

Szerencsésnek mondhatjuk magunkat. Mivel éppen hogy a legszerencsésebbek vagyunk azok közül, akik valaha is éltek a földön, némi szomorúsággal és mesterséges szorongással erodálni is próbáljuk kiváltságunkat. Kiváltságunk maga a béke. Nagy emberi tulajdonság a megjavítás és fejlődés iránti olthatatlan vágy, de talán megállhatnánk egy pillanatra végiggondolni szerencsénket. A történelem felidézése képes csak elhelyezni szerencsénket a tények terében. Különös megsárgult papírlapok között kotorászva, komoly géppel írott papírokon olvashatjuk egy más tény-aggregátum egy más valóságkonstelláció nyomait. A katolikus pap alázattal és tisztelettel elkéri a városvezetőtől a zsidó család által hátrahagyott üres lakást az egyház számára. Annak a családnak „már biztos nem is lesz szüksége rá”. Milyen kor lehetett az, amelyben szégyen nélkül le lehetett írni mindezt?

Szerencsénk érzését a hősök emléke is erősítheti. Azoké, akik azt a reményt hordozzák, hogy az az embertömeg, amelyből mi magunk is vér szerint származunk, nem mutalódott kollektíven új, politikusok által vizionált emberfajj. Saját származásunk védelmében meg kell találnunk hőseinket „ebben a múltban”, hogy magunkat a szent maradványhoz, az ártatlanokhoz, az áldozatokhoz és a hősök közé sorolhassuk, hogy ne kelljen atyáinkra „úgy” gondolnunk. Mindannyian Bonhoeffertől származunk. Vér szerinti atyánk ő, mert könyvét tartjuk a polcunkon, és ha Izraelbe látogatunk, az iránytaxin és a vonaton jól látható módon az ő sorait olvassuk. De miért éppen Bonhoeffer?

Bonhoeffer áldozat-teológiája

A szerző alapelvei a doktori és habilitációs dolgozata közötti időben a kísérletezés vágya miatt sokféle hangsúlyváltozáson mentek át. A német nép harciasságának, az Isten életvédelmi parancsát kioltó katonai szellemről kis lépésekben a pacifizmusig is eljutott. Bonhoeffer teológiája azonban meglepő és szinte már zavarba ejtő módon kizárólag nyelvezetében újszerű. Ötletei meglepően sablonosak, szellemesnek tűnő felvetései is a német idealizmus, vagy néhány tengerentúli amerikai teológus (pl. Niebuhr) gondolatainak az ismétléséből építkeznek. Ami azonban igazán érdekes, az a teológiai fejlődésének *ritmusa*. Hitler hatalomra jutása előtt erőszakot dicsőítő (1929. április 8. *A keresztény etika alapkérdései [in Bonhoeffer DBW vol. 10. p. 103.]*) című előadásában az etikáról úgy beszél, mint ami „*vér és történelem kérdése*”, és Nietzsche paradox módon keresztény kontextusra alkalmazva azt állítja, hogy a kereszténynek a jó és rossz fölé kell emelkednie.

A kereszténynek el kell távolodnia az „örökkévaló törvénytől”, elutasítva a statikus princípiumokat és szabályokat a szenvedély, a kreativitás és élet javára. A „szabadság törvényében maga a gyilkosság is megszentelődik”, Bonhoeffer teológiája Hitler hatalomra jutása után pacifista. A behívó megérkezése idején pedig (aminek pacifizmusra hivatkozó visszautasítása halállal büntetendő cselekmény volt), újra az erőszakot pártoló teológiák felé fordult, hogy mikor végül az összeesküvés realizálódott, újra visszavonuljon pacifizmusába.

Ne szaladjunk azonban előre, és ne legyünk igazságtalanok. Bonhoeffernek először el kellett rugaszkodnia a rendkívüli tehetetlenségi erővel bíró lutheri két birodalomról szóló páli teológiára alapozott elméletétől, miszerint a politikai hatalom nem csak Isten engedelmével, hanem belegegyezésével történik. Sőt, a politikai intézményrendszer és vezetői Isten akaratának, a történelem urának a végrehajtói. Ebben a szemléletmódban létezik *igazságos háború*, sőt, Isten által parancsolt vérontás is. Bonhoeffer ügyesen elrugaszkodott ettől, és ezzel azonnal a teológusok kisebbségi csoportjának tagjává vált (ne felejtjük el azonban, hogy *ebben korántsem volt egyedül*). Teológiai fejlődése zaklatott történelmi nyomásra azonban tovább alakult. Pacifizmus sem volt tartható tovább, de Hegel szövegeit olvasó szerzőként lehetetlennek tartotta, hogy egy korábbi gondolati alakzathoz térjen vissza, mint nem lett volna közbülsőként ott a béke elkeseredett pártolása. A pacifizmus *megszüntette-megőrzése* áldozat-teológiájában mutatkozik meg. Bonhoeffer, miután dogmatikus szendergéséből felébredve visszatért a héber Biblia örök törvényeinek tiszteletéhez, többé nem volt képes morálisan igazolni a gyilkosságot. Azonban a néma hallgatást sem tudta elfogadni, de miután a szó sem érte el célját (1933. február elsején elmondott rádióbeszédére gondolok) úgy érezte, a különleges kor különleges tetteket kíván meg. Fel kell, hogy bukkanjon az a keresztény ember, aki mások élete megmentéséért képes lemondani az „Isten iránti tisztaságáról”, és hajlandó kezét vérrel beszennyezni, hogy saját üdvösségéről való lemondással, a végső önzetlenséggel végrehajtsa a nagy tettet. Nagy gondolatok ezek. A bosszantó kérdés azonban megmarad. Hogyan lehet, hogy éppen ez az áldozatiság hiányzik minden Hitler elleni merényletből? Nincs áldozatának szemébe néző összeesküvő, „csak” oszlopba rejtett bomba, palackba helyezett detonátor és asztal alá csúsztatott robbanó táskák. Sem Stauffenberg, sem Olbricht, Tresckow, Boeselager nem vállalta, hogy a helyszínen legyen a gyilkosság pillanatában. Ennél azonban van

egy még sötétebb tény is: nem a nemesi származású tisztek és evangélikus teológusok szeme előtt végbemenő zsidóüldözés és a tömegek teljes jogfosztása, a szovjet civil lakosság ellen a magyar megszálló csapatok segítségével elkövetett bestiális tettek ösztönöket is megmozgató borzalma, hanem a sztálingrádi kudarc adta az okot a kísérletre.

Bonhoeffer az Abwehrben

Metaxas Bonhoeffere egymaga száll szembe az egész harmadik birodalommal, és mint minden fiktív filmhős, ellentmondások nélkül halad célja felé. Bonhoeffer írásainak összkiadásában végigolvashatjuk a teológus levelezéseit, miközben sógora, Hans von Dohnányi segítségével az Abwehr munkatársává vált. Kérem azon olvasóimat, akik még nem olvasták el a levelezést, egy pillanatra képzeljék el ezeket a sorokat. Mi jut eszünkbe? Vajon milyen gondolatokat vehetett papírra hősiük? Zsidómentés, kesergés mások fájdalomán, fegyvercsempészeti útvonalak tervezése, áldozatvállalás lehetőségei? Ezen üveget is elvágó gondolatok helyett azonban olyan dolgokat találunk, amelyekre egyáltalán nem számítottunk. Balettelőadás részletes leírása és elemzése, a barátjával, Bethgével közösen töltött születésnap emlékek folytonos felemlgetése, és a nyugalom miatt érzett büntudat sorait olvashatjuk. Egy nem átlagos, de nem is heroikus értelmiségi sorai ezek. Mindössze *áldozat-teológiájához* képest elszomorítóak. Teológiai világának nyelvi monumentalitásához képest kiábrándító, hogy fel sem merülnek benne a zsidók szenvedései, vagy akár a történelemben való közvetlen erőszakos beavatkozás gondolatai. Különösen bosszantó az is, hogy miután a Gestapo letartóztatja, mindössze egy vád fogalmazódik meg ellene, a sorkatonai szolgálat elkerülésére vonatkozó bűncselekmény tételezése. Maguk a náciak sem találtak benne más elítélnivalót. Az áldozat-teológia megalkotója nem akart katona lenni. Milyen sors vár az üldözöttekre egy olyan korban, ahol az Isten által az emberiségnek ajándékozott áldozat-teológus még a teljes német férfilakosság által vállalt, még finkenwaldei szerzetestársai által kiürített poharat sem képes elfogadni? Milyen sors vár az üldözöttekre egy olyan korban, ahol az Ige teológusa a békés Svájcba menekülve írja újra a zsidó népet szemé fényének tartó Isten ki nyilatkoztatását a *Kirchliche Dogmatik* lapjain, miközben furcsa füst száll fel az égre?

Egy éjszaka Zimmermannál

1942 novemberében Bonhoeffer kollégája, Zimmermann, Werderben lévő parókiáján vacsorára hívta meg barátait. Este hajnalig tartó beszélgetés alakult ki, ahol Werner von Haften, a katonai vezérkar tagja is jelen volt, aki a beszélgetés közepén egyszer csak felvette a kérdést: „Lelőjem?” Mivel még maga Bonhoeffer sem értette a kérdését, von Haften kifejtette, hogy be tud jutni magához a Harmadik

Birodalom vezéréhez is. Bonhoeffer szemtanúk előtt elmondott válasza örökre megváltoztatta a róla alkotott képzetimet. Bonhoeffer, amikor ezen késő őszi estén eljutott teológiája gyakorlati végrehajtásának csúcspillanatához, kifejezetten elzárkózott Hitler meggyilkolásától, sőt azt állította, hogy ezzel „csak rosszabb[sic!] lenne a helyzet [ne felejtjük el, hogy a Kamenyec-Podolszkij-ban 1941 júniusában megölték kívül, jogfosztottságban ugyan, de létezett még a teljes magyar zsidóság], és a kormány teljes megváltoztatására kell törekedni” (in Charles Marsh *Strange Glory* pp. 338-339). Miután Haften folyton újra meg újra felvette a kérdést, paraklétosként csak ennyit vett oda: „Nem dönthetek helyetted.”

Mondjam, vagy mutassam – az anti-bagiográfia

Rendkívül fontos megértenünk azt, hogy vajon mi történhet itt. Szerzőként nem tudok választ adni, de nem is tudok megnyugodni a nehézségek miatt. Szeretem Bonhoeffert. Késői művei briliáns gondolatokat tartalmaznak, de miközben az élet kioltásának szükségszerűsége és az egyén tisztasága megőrzésének gigászi teológiai megalapozásával foglalkozott, minden alapos vizsgálat alapján úgy tűnik (ezt a Yad Vashem intézet Bonhoefferrel kapcsolatos vizsgálata is megerősíti), nem sikerült életeket mentenie. Furcsa ez a kettősség. Miközben a legnehezebb teológiai kérdés, az igazolható gyilkosság problémájával foglalkozik, az *élet elvétele* mellett az *élet megtartásának* gondolata meg sem fogalmazódik benne. Lehetséges volt-e, hogy ez megfogalmazódjon benne?

Hermann Maas nem írt jó könyveket. Doktorált ugyan, de nem tanított a *berlini egyetemen*. 1933-ban, Hitler hatalomra jutásakor azonnal az akkori brit fennhatóságú Palesztinába ment, hogy a zsidó vezetőktől kérdezze meg, mit tehet a zsidóságért. „Nem tudta”, hogy mit tegyen, ezért megkérdezte, hogy mit tegyen. Azt mondták neki, hamisítson útleveleket. Ezért különös módon, nem kezdte el írni az *Útlevel-hamisítás teológiájának problematikája és igeteológiai struktúraanalízise* c. művét, hanem elkezdte hamisítani az útleveleket. Amikor a zsinagógában már nem volt rabbi, nem írt esszét *Haladás a kinyilatkoztatás nemzeteteológiájában* címmel, hanem héberül ő imádkozott, és a heti tóraszakaszt ő magyarázta. Miután kiszabadult a koncentrációs táborból, nem írta meg *Visszaemlékezéseim zsidómentési akcióimról* című írását sem, és így be sem írta magát a teológiatörténetbe. Tetteivel anti-hagiográfiát hozott létre önmagának egy olyan világban, ahol csak a szó számít.

Senki sem tudta akkor, hogy mit tegyen. Ő sem. Maas nem kutatta a történelem útjait, nem tette fel a kérdést, hogy Isten hogyan hagyhatta ezt. A háború után német istenkáromló kollégáihoz nem csatlakozott, akik a legnagyobb emberi gonoszság elkövetése után a szegyenkezéssel leírható teológiai mondat megalkotására voltak képesek:

Lehet-e Istenről beszélni a holokausz után? Holott a kérdés az: *Lehet-e még az emberről beszélni ezek után?* Hogy mi, akik ennek a generációnak a leszármazottai vagyunk, mit keressünk egyáltalán az élők között egy olyan történet után, amit maga a Biblia sem tudna befogadni?

Egyetlen gondolat kísérlet marad számomra: Maas és Sztelhlo, Bonhoeffer két evangélikus lelkész társa és kortársa nem a szavak általi kielégülést keresték. Mert úgy tűnik, a *teológiai attitűd* a koherens nyelvi búvóhely kialakítására tett kísérlet. Ha kimondjuk, akkor már megtettük. Pálnak a zsidóság teológiájától a lehető legtávolabb álló javaslata áll mind ezek mögött. Mondd, hogy hiszel, valljad meg hitedet, és azonnal hívóvé válsz, aki mindig is az marad, megigazultan, egy szó által. Sem Maas, sem Sztelhlo nem talált nyugalmat a szavakban. Nem magasztalták üdvözlő eszközé a beszédet. Valószínűleg nem intellektuális képességeik hiánya vezette őket a cselekvésre. Megmagyarázhatatlan egyszerűséggel, de az isteni gondolkodás komplexitásával tudták, hogy tettek nélkül nem valósulhat meg az Örökkévaló akarata, és, hogy a tettben szabadul fel az isteni üzenet energiája. Valamiért tudták, hogy az Örökkévaló ránk, em-

berekre bízta a történelmet, és felszerelt minket gondviselésének eszközével. Tudták, hogy nem az a kérdés, hogy *Isten hol volt akkor*, hanem az, hogy *te hol voltál akkor*.

Szerencsések vagyunk. Töredező, de még szilárdan álló, eddig ismeretlen békekorszakban élünk. Miközben a legtöbb vidéki zsinagóga üresen áll, egykori zsidó házakban mások laknak. Miközben Hitler életét csak önmaga tudta elvenni, és minden kísérlet életének kioltására sírba szállt, a Sztelhlo-gyerekek még ma is élnek. Sőt unokáik is születnek, akiknek szintén lesznek majd unokáik. Miért? Mert volt egyetlen teológus, aki elhallgatott, aki elhitte, hogy nem a hit ad életet ezeknek a gyerekeknek, hogy nem az imádság fogja megmenteni őket.

Miközben Bonhoeffer finkenwaldei magányában az *igazi tanítványság* sorait jegyzi, Maasnak nincs ideje könyvet írni. Aki kimondja, hogy „szereti a zsidókat”, az bármennyire szidhatja Izraelt. Aki liberálisnak gondolja magát, az nyugodtan lehet kirekesztő, mert a szavak és hitek megvédik őt. Az üldözötteket azonban csak a tettek védik.

Erős Máté

Előbb vagy utóbb (*Hitépítő irodalom*)

Egyszer egy Las Vegas-i gyülekezet meghívott szolgálatra. A lelkész értem jött szombat este a reptőlterre. Vasárnap kellett beszélnem az istentiszteleten. Útban a hotel felé hosszan szidta a szerencsejátékokat, és arról beszélt, milyen végzetes kihatásai vannak a városra nézve. Elmondta, hogy a játékszenvedély hogy teszi tönkre az emberek életét. Csak helyeselhettem, mikor a prostitúciót, erkölcstelenséget és a sokféle bűnözést sorolta, melyeket a szerencsejáték hozott a városba. Az elmondottak alapján eléggé meglepődtem, mikor a város egyik legnagyobb kaszinójába vitt. Kérdésemre, hogy mit keresünk itt, elmondta, hogy a kaszinóhoz tartozik egy hotel, mely a legkedvezőbb áron kínálja a szobáit a városban. Nyilván a szálloda ilyen módon próbált vendégeket csábítani, mert feltételezték, hogy a szállodában lakók majd a kaszinót is felkeresik. A lelkész kifejtette, hogy a gyülekezet úgy vélekedik, hogy engem itt nyugodtan el lehet szállásolni, mert biztosan nem ejt kísértésbe a szerencsejáték, és a jó keresztyén gazdálkodás értelmében is ki kell használni a kedvező ajánlatot. Másnap reggel 10:15-kor lementem a hallba, és vártam a lelkészt, hogy a 11 órakor kezdődő istentiszteletre vigyen. Ha önök már voltak Las Vegas-ban, akkor biztosan tudják, hogy ott minden napszakban, éjjel-nappal folyik a játék, így a kaszinó 10 órakor már jócskán megtelt. Ahogy álltam és vártam, a zsebembe nyúlva egy 25 centes érmét találtam. Azt gondoltam: Ki az, aki – ha már Las Vegas-ban van – ne dobna legalább ennyit egy játékgépbe? Ez még nem nevezhető nagystílű játéknak! Hiszen csak egy vacak 25 centesről van szó! Bedobtam hát az érmét, és működésbe hoztam a gépet. Reméltem, hogy legalább 2 vagy 3 darab 25 centest nyerek, de legnagyobb csodálkozásomra a jackpotot csíptem meg! Az automata elkezdte a 25 centeseket kiköpni. Hangosan csörömpölve hulltak a vályúba. Majd megszólalt egy csengő, akár a tűzoltóknál! Sőt, a gépen fönn egy fénynyaláb is forogni kezdett. Boldogan kezdtem az érméket kimarkolni és a kabátzsebembe tömni. Ekkor megpillantottam az üvegajtónál a lelkészt! Éppen belépett az előcsarnokba, és engem keresett a tekintetével. Mit tegyek? Persze, nem akartam a frissen nyert 50 dolláromat otthagyni, de azt sem akartam, hogy rajtakapjanak a szerencsejátékon. Ezért lehajolva söpörtem be az érméket. Közben szemmel tartottam a lelkészt, aki a recepció közelében keresett engem. Végre sikerült elraknom minden érmét és a riasztócsengő is elhallgatott. Így ki mertem lépni a rejtékhelyemből. De ahogy felegyenesedtem, mindjárt észrevettem, milyen nehéz 50 dollár 25 centesekben. Olyan volt, mintha tízen kapaszkodnának a kabátomba. Levettem a kabátom és összegöngyöltem az érmékkel együtt. Majd a lelkészhez indultam, hogy köszöntsem. „Elég hideg van odakint, vegye fel a kabátját, hogy meg ne fázzon!” – mondta. „Ó, nem. Nem szükséges” – válaszoltam. Ezt megúsztam, de elég sokáig volt büntudatom. Mindannyian tudjuk, hogy gyakran sokáig rejtőzködhettünk, de előbb vagy utóbb kiderül az igazság. Egyszer utolérnek a bűneink.

EGYPERCES ÁHÍTATOK

Egyperces áhítat minden napra

Szeptember 1., csütörtök

„Az Úr rátekintett Ábelre és áldozatára, de Kainra és áldozatára nem tekintett. Kain emiatt nagy haragra gerjedt... Amikor a mezőn voltak, rátámadt Kain a testvéreire, Ábelre, és meggyilkolta.” (1Mózes 4,3-5. 8)

Nincs ember, akiben a másik sikere ne ébresztett volna már gyilkos indulatokat. Persze nem akarjuk *bepiszkolni* a kezünket. Örülénk, ha a Mindenható megvonná ellenségeinktől a további működés lehetőségét. De ő nem a mi szempontjainkat, nem is ellenségeink törekvéseit, hanem sokkal magasabb célokat tart a szeme előtt. Ezért aztán, ha lehet, legalább a gyűlölködés szintjén vagyunk embergyilkosok (1János 3,15). Pedig csak annyi történt, hogy Isten másként néz arra, akire mi görbe szemmel tekintünk.

Szeptember 2., péntek

„Akkor az Úr megkérdezte Kaintól: Hol van Ábel, a testvéred? Kain ezt felelte: Nem tudom! Hát őrzője vagyok én a testvéremnek? De az Úr így szólt: Mit tettél? Testvéred kiontott vére hozzám kiált a földből!” (1Mózes 4,10)

Igen, őrizői vagyunk testvéreinknek. Azoknak is, akikkel csak Ádámgig, Éváig vagy Noéig visszamenve köt össze vérségi kapcsolat. Őrizői vagyunk azoknak, akiket kiszolgáltatunk az éhség, szomjúság, betegség, szegénység, üldöztetés, természeti viszontagságok kényszerének, és sorsuk enyhítéséért, megmentésükért nem teszünk semmit. Az irgalmatlanság, a közöny, a félelem szülte bezárkózás és elutasítás káini vétek. Az Úr kérdése a prehisztorikus kortól napjainkig visszhangzik: hol van ... a testvéred?

Szeptember 3., szombat

„Akkor ezt mondta Isten Nóénak: Elhatároztam, hogy véget vetek minden élőlénynek, mert megtelt erőszakossággal miatuk a föld. Elpusztítom hát őket a földdel együtt.” (1Mózes 6,13)

Nincs megrendítőbb dolog, mintha Istennek kell az emberrel kapcsolatos tehetetlenségét bevallania. Az élet megvonása az utolsó utáni pillanat szomorú döntése. Van az

erőszaknak egy olyan mélysége, melyből nem vezet sehová kiút. Nem itt kezdődik persze a dolog. Amikor nem tárgyalunk többé a szembenállókkal, amikor „jaj a legyőzöttnek”, amikor gúnyolódva nézzük végig azok vergődését, akik képtelenek érdekeik érvényesítésére, akkor Istennek üzentünk hadat. Ebből az ütközetből pedig csak vesztésként kerülhetünk ki.

Szeptember 4., vasárnap

„Senki sem szolgálhat két úrnak, mert vagy az egyiket fogja gyűlölni, a másikat pedig szeretni, vagy az egyikhez ragaszkodik majd, a másikat pedig megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.” (Máté 6,24)

A két úr egymás kibékíthetetlen ellenfelei. Mi dönthetünk melyikük oldalára állunk. Egyszerre nem kereshetjük Mennyei Atyánk és az irgalmatlan vagyongyűjtés bálványának kegyeit. Itt az ideje döntenem. A világ elmúlik, a vagyonok elenyésznek, Isten örökkévaló, és azok is, akik az ő oldalára állnak.

Szeptember 5., hétfő

„... Mózes már felnőtt, ... kiment testvéreihez, és látta kényszer munkájukat. És meglátta, hogy egy egyiptomi férfi egy héber férfit, az ő egyik testvérét veri. Körülnézett, és amikor látta, hogy senki sincs ott, agyonütötte az egyiptomit, és elrejtette a homokban.” (2Mózes 2,11-12)

Nagyon nehéz megítélni azokat, akik az igazság és a gyöngék szeretete iránti hevületükben készek voltak akár embert is ölni. Az ölés nem jó válasz, legfeljebb tehetetlenségünkben nem találunk más eszközt. Különösen nagy a felelőssége annak, aki a kiszolgáltatottak érdekében lép fel radikálisan. Ő elmenekülhet, de a zsarnokok többnyire a megvédelmezetteken állnak bosszút. Hogyan találhatnánk meg a védtelenek és kiszolgáltatottak megoltalmazásának kevésbé véres és végső eszközeit?

Szeptember 6., kedd

„Másnap is kiment, akkor meg két héber férfi civakodott egymással. Rászólt arra, aki a hibás volt: Miért vered a felebará-

totat? De ő így válaszolt: *Ki tett téged elöljáróvá és bíróvá közöttünk?*” (2Mózes 2,13-14)

A tegnapi gondolatokat folytatva: az igazság bajnokának nem szabad arra építenie, hogy akiket megvédelmezett, azok bármit kockáztatnának érte és falaznának neki. Egyrészt nem a hála mozgatja őket. Pont az ő pozíciójukban csak máról holnapra érvényes igazságok léteznek. Önerzetük viszont nekik is van, és nem akarnak az egyik zsarnok után a másik zsarnok döntéseitől és kritikájától függni. Olykor jobb a megszokott elnyomásában lavírozni, mint az ismeretlen mögé odaállni. Mózes számára ez a *hálátlanság* még elképzelhetetlen volt. Nem tudhatja, hogy most készíttetik fel egy sokkal nehezebb, nagyobb feladatra.

Szeptember 7., szerda

„Amikor kifogyott a víz a tömlőből, [Hágár] letette a gyermeket az egyik bokor alá, maga pedig elment, leült vele szemben egy nyíllövésnyi távolságban, és ezt mondta: *Ne lás-sam, amikor meghal a gyermek! Ott ült vele szemben, és hangosan sírt. De Isten meghallotta a fiú hangját ...*” (1Mózes 21,15-17)

Sokan kerültek már a Hágáréhoz hasonló helyzetbe. Bizony nem szívderítő látvány a haldoklóé. Arról nem is beszélve, ha az érintett a gyermekünk. Isten megkönyörül az áldozaton akkor is, ha az anya számára fontosabb a saját viszonylagos lelki békéjének a megőrzése, mint a megoldás kétségbeesett kutatása. Abban is hasonlítunk a szerencsétlen asszonyhoz, hogy nem vesszük észre a közvetlen közelben lévő forrást, kétségbeesésünk beszűkült állapotában. De Isten lát és segít.

Szeptember 8., csütörtök

„*Mondd meg Izráel fiainak: Jelöljétek ki a menedékvárosokat, amelyekről Mózes által beszéltem nektek; hadd meneküljön oda a gyilkos, aki nem szándékosan, hanem akaratán kívül ölt meg valakit. Szolgáljanak azok nektek menedékiül a vérbosszuló elől.*” (Józsua 20,2-3)

Nem építhetünk soha ideális szempontokra. Nem képzelhetjük, hogy az emberek belátó képessége az élet drámai pillanataiban hibátlanul működik. A bosszú erősebb, mint a megfontolás. Nem tudjuk azonban csak szabályozni érzelmeinket. Vagyis egérutat kell biztosítanunk azok számára, akik valamilyen tragikus esemény szereplői. Erre ad lehetőséget egy bírósági eljárás is, benne a védő biztosításával. Az egyik halált nem semlegesítheti a másik halál... Hátha van ebből a reménytelen helyzetből másfajta kiút!

Szeptember 9., péntek

„*Az Úr megöl és megelevenít, letaszít a sírba, és újra felhoz onnét.*” (1Sámuel 2,6)

A régi bölcsesség ezekkel a drasztikus szavakkal arra hívja fel a figyelmünket, hogy Isten azért veheti el az életet, mert vissza is adhatja. Mi csak az egyiknek vagy a másiknak lehetünk az eszközei. Mindkettőt oda-vissza nem művelhetjük. Az isteni *ölés* ráadásul soha nem végső esemény.

Szeptember 10., szombat

„*Még ma kezembe ad az Úr, leváglak, és a fejedet veszem, a filiszteusok seregének a hulláit pedig még ma az égi madaraknak és a mezei vadaknak adom, hadd tudja meg mindenki a földön, hogy van Isten Izráelben. És megtudja ez az egész egybegyűlt sokaság, hogy nem karddal és lándzsával szabadít meg az Úr. Mert az Úr kezében van a háború, és ő ad a kezünkbe benneteket.*” (1Sámuel 17,46-47)

A legyőzhetetlen ellenség fizikai erejével és fegyvereivel kérkedik. Csak saját félelmetes valóságában hisz, az élet urában nem. Természetesen van abban ellentmondás, ahogy Dávid közli Góliáttal: meg fogja ölni, fejét veszi, és a döggeszélyüknek adja a holttestét, majd bizonyosságot tesz arról, hogy nem karddal és lándzsával szabadít meg az Úr. Mindazonáltal ezeken túl az az igazság mindenképpen megfontolandó, hogy a kisebb nagyobb háborúk és párviadatok kimenetele is az Úr kezében van.

Szeptember 11., vasárnap

„*Abban az időben néhányan hírt hoztak neki azokról a galileaiakról, akiknek a vérét Pilátus az áldozati állataik vérével elegyítette. Jézus megszólalt, és ezt mondta nekik: Azt gondoltátok, hogy ezek a galileai emberek bűnösebbek voltak a többi galileainál, mivel ezeket kellett elszenvnedniük? ... Vagy azt gondoltátok, hogy az a tizenennyolc, akire rádőlt a torony Silóámnál, és megölte őket, vétkesebb volt minden más embernél, aki Jeruzsálemben lakik?*” (Lukács 13,1-2. 4)

Mintha azt mondaná Jézus: a földrengés alkalmával romok alá szorult emberek, vagy a politikai versengések áldozatai nem bűnösebbek másoknál, megmaradásunk vagy kimaradásunk ezekből a tragédiákból nem bűntelenségünkről szólna. Az élet kockázatos és veszélyes. Akkor is, ha megtértünk. Ezt a döntést meg kell hoznunk függetlenül attól, hogy van-e garancia a békés öregkorunk elérésére vagy sem. Ne játsszon semmiféle üzleti szempont szerepet abban, hogy megnyitjuk-e szívünket az Isten országa előtt!

Szeptember 12., hétfő

„*De az asszony [Úriás felesége] teherbe esett. Megüzente hát Dávidnak: Teherbe estem! ... Reggel azután levelet írt Dávid Jóábnak, melyet Úriással küldött el. Ezt írta a levélben: Állítsátok Úriást az arcvonalba, ahol a leghevesebb a küzdelem, azután húzódjatok vissza, hogy leváglják, és halálát lelje!*” (2Sámuel 11,5. 14)

Dávid, „*Isten szíve szerint való király*”, a hívők példaképe. Az általa elkövetett bűn viszont az egyik legundorítóbb gaztett, amiről a Biblia beszámol. A tanulság nem az, hogy a mi keskeny utunkon is elfér egy-két hasonló hitványság, mert úgylis ki vagyunk választva üdvösségre és szent szolgálatra. A példaképek bukása inkább elrettentésül szolgál. Isten irgalma nagy. De ne tedd próbára az Urat, iszonyodj a bűntől!

Szeptember 13., kedd

„*Elküldték a levelet futárokkal valamennyi királyi tartományba, hogy egyetlen napon, a tizenkettedik hónap, vagyis adár hónap tizenharmadikán pusztítsanak el, gyilkoljanak le és semmisítsenek meg minden zsidót: ifjakat és öregeket, gyermekeket és nőket egyaránt, vagyonuk pedig legyen szabad prédává.*” (Eszter 3,13)

Pontosan így történt a holokauszt időszakában is. Az érintett európai népek, (köztük a magyar is) nem a külső vagy belső ellenséggel számoltak le, hanem rablógylkosságokat követtek el. A legtöbb helyen már másnap elfoglalták vagy kiigényelték a halálba küldött emberek, családok házáat, és felforgatták vagyonukat. Ugyanez játszódott le az ókorban Hámán gonosz tanácsára is. Ha nem vigyá-zunk, a történelem megismétli önmagát. Tanuljunk az ókortól napjainkig végbement tragédiákból és szegényből, és idejében szabaduljunk meg a gyűlölködés, az antiszemizmus, a kisebbségellenesség és gyilkos kapzsiság förtelmes bűneitől.

Szeptember 14., szerda

„*Vannak, akik a világosság ellenségei lettek, nem ismerik útjait, nem maradnak ösvényein. Virradat előtt kel föl a gyilkos, hogy megölje az elesettet és a szegényt ...*” (Jób 24,13-14)

A szenvedő ember hirtelen érzékennyé válik azok sorsa iránt, akiket eddig talán megvetett, és semmibe vett. Az elesettek kiszolgáltatottsága az emberek többségét hidegen hagyja. Egészen addig, amíg ők nem kerülnek kilátástalan helyzetbe. Boldog az, aki békés és boldog napjaiban is együttérzéssel vagy aktív segítőkészséggel tekint a megbántottakra és megszabadítottakra.

Szeptember 15., csütörtök

„*Miattad gyilkolnak minket naponta, vágójuhoknak tekintenek.*” (Zsoltárok 44,23)

A Koráh fiainak feltűnik az ősi igazság, hogy az Úrnak szolgáló és tőle függő ember a gonoszok szemében könnyű prédá. Mégsem akarnak hasonlóképpen erőszakhoz folyamodni, még önvédelemből sem. Ügyüket az Úr elé tárják, kérik a védelmet, de jelzik azt is, hogy a Mindenható számíthat rájuk szolgálatukban akkor is, ha a kockázat Isten szolgálói életében mindig jelen van.

Szeptember 16., péntek

„*Megvan az ideje az ölésnek, és megvan az ideje a gyógyításnak.*” (Prédikátor 3,3)

Nagy élettapasztalat és bölcsesség van a prédikátor megá-lapításaiban. A történelem is erről tanúskodik. Voltak idők, amikor az emberek élete nem volt biztonságban. Aki életben maradt, azzal ez szinte véletlenszerűen történt meg. Vannak idők viszont, amikor talán meghalni is nehéz. De akárminek van itt az ideje, akár rövid, akár hosszú a földi élet, az Örökkévaló értékek felkutatására és megelézésére mindenképpen elegendő.

Szeptember 17., szombat

„*Nézd, Uram, és lásd meg azt, akivel így bántál! Miért kell az asszonyoknak megenniük gyermekeiket, dédelgetett csecsemőiket? Miért gyilkolják az Úr szentélyében a papot és a prófétát? Az utcákon gyermekek és vénék hevernek a földön, szüzeim és ifjaim fegyvertől estek el. Gyilkoltál haragod napján, mészároltál kíméletlenül.*” (Jeremiás siralmi 2,20-21)

Elképzelhetetlen számunkra az a szörnyűség, ami a világ más tájain napjainkban is végbemegy. Szíriában, a Közel-Kelet más pontjain, Afrikában, Ázsiában és egyéb helyszíneken a bekerített, kiéheztetett, és az ellenség kénye kedvének kiszolgáltatott emberek, felnőttek és gyerekek ugyanazt élik át, mint Jeremiás kortársai. Az első gondolatunk most is, hogy hol van Isten, miért hallgat. Második talán az, hogy miért hallgatnak el az igaz emberek, hol vannak a bátrak, azok, akik készek kockáztatni akár az életüket is, hogy a gyengéket megvédjék?

Szeptember 18., vasárnap

„*... az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk.*” (1János 5,4b)

Megnézném azt a stratégiai, harcászati megbeszélést, ami arról szólna, hogy tegyük félre kézi és gépi fegyvereinket, szereljük le a bombákat, hívjuk haza a tengeralattjárókat és a repülőgép-anyahajókat, mert egy új taktika az, ami hatékonyabb lesz, ez pedig hitünknek a megvallása, és a hívő ember nyilvánvaló istenkövetése. Pedig a jövő a béke emberéé. (Zsoltárok 37,37b) A halált hozó eszközökkel nem lehet az életet erősíteni.

Szeptember 19., hétfő

„*Ne féljete azoktól, akik a testet megölik, de a lelket meg nem ölhetik. Inkább attól féljete, aki mind a lelket, mind a testet elpusztíthatja a gyehennában.*” (Máté 10,28)

Vannak ígék, melyek csak a tanítványoknak szólnak. De nekik nagyon is. Aki az Urat akarja követni, nem félheti az életét. Tiszrtában kell lennie azzal, hogy nem tudja esetleg magát megvédeni, de ebben az esetben (gondoljunk csak a prófétákra vagy István vértanúra – Jézusról nem is

beszélve) a halálával dicsőítheti meg az Urat. Ha volna félnivalónk, csak attól lehetne, hogy az Úr ellenségeivé válunk. Ebben az esetben testünk-lelkünk egyaránt elveszhet.

Szeptember 20., kedd

„*Akkor átadnak titeket kínvallatásra, megölnék benneteket, és gyűlöl titeket minden nép az én nevemért.*” (Máté 24,9)
Ma megint tanítványként ülünk Jézus lábainál. A Mester nem akar félrevezetni minket. A hívő ember rendszerváltások előtt és után egyaránt szembekeült az istentelen hatalommal. Akivel ez soha nem fordul elő, az lehetséges, hogy nem is az Ő tanítványa. Egy biztos, a velünk szembeni gyűlölet csakis az Ő neve miatt van. Mi pedig büszkén vállaljuk Urunkat.

Szeptember 21., szerda

„*Amikor pedig Júdás, aki elárulta őt, látta, hogy elítélték, megbánta tettét, visszavitte a harminc ezüstöt a főpapoknak és a véneknek, és ezt mondta: Vétkeztem, mert ártatlan vért árultam el. De azok ezt mondták: Mi közünk hozzá? A te dolgod. Ekkor ő behajította az ezüstöket a templomba, és eltávozott, majd elment, és felakasztotta magát.*” (Máté 27,3-5)

Szörnyű tragédia Júdásé. Nemcsak korai halálának módja miatt. Döbbenet emésztgetjük, hogy a tizenkét fő apostol egyike kerülhetett olyan erkölcsi csapdába, hogy nem látott más kiutat, mint az önkéntes távozást. Vigyázzatok, az efféle „kisiklások” nem a végső nagy árulások váratlan pillanatai hatására születnek! Kis dolgokkal kezdődnek el, a kis, hétköznapi árulásokkal.

Szeptember 22., csütörtök

„*Mert belülről, az ember szívéből jönnek elő a gonosz gondolatok, paráznaság, lopás, gyilkosság...*” (Márk 7,21)
A szívünk mintha egy nagy zsidvasár lenne. Minden megtalálható ott. De ahogy az ócskapiacra, itt sem kell bárminek gazdára találnia. Minden bűnös tett megállítható lenne, csak a gondolatok szintjén kell azoknak Isten ígéje tanácsára megálljt parancsolnunk.

Szeptember 23., péntek

„*Aki gyűlöli a testvérét, az embergyilkos; azt pedig tudjátok, hogy az embergyilkosnak nincs örök élete. Abból ismerjük a szeretetet, hogy ő az életét adta értünk; ezért mi is tartozunk azzal, hogy életünket adjuk testvéreinkért. Akinek pedig világi javai vannak, de elnézi, hogy a testvére szükségét szenved, és bezárja előtte a szívét, abban hogyan maradhatna meg az Isten szeretete?*” (1János 3,15-17)
János nem lát reményt a gyilkos számára. Elvitatja tőle az örök élet lehetőségét. Szembeállítja vele azt az önfeláldozó

élet-odaadást, ami Jézust jellemezte. Azután, egy váratlan fordulat az irgalmatlanságról állítja azt, hogy az ilyen ember az örök életét kockáztatja. Olyan kevés ember rendelkezik ilyen érzékeny lelkiismerettel.

Szeptember 24., szombat

„*Mester, ezt az asszonyt házasságtörés közben tetten érték. Mózes azt parancsolta nekünk a törvényben, hogy kövezzük meg az ilyeneket. Hát te mit mondasz? ... ezt mondta nekik: Aki bűntelen közületek, az vessen rá először követ.*” (János 8,4-5. 7)

Mindaddig, amíg valaki le nem leplez bennünket, olyan könnyedén kívánjuk mások vérért. Azoknak, akik visszaállítanak a halálbüntetést, eszükbe sem jut, hogy a tilalom adott esetben őket is védi. A másik bűne és sebezhetősége mindig nagyobb és kézenfekvőbb, mint a magunké. Ne kárhoztassunk másokat, nehogy mi is hasonló ítélet alá essünk.

Szeptember 25., vasárnap

„*... önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszástól és megtisztítson minket...*” (Titusz 2,14)
Jézus nem a büntetés, az elítélés, a leszámolás eszközével érkezett a bűnös világ terepére. Nem ölni akart. Ha az életmegvonás mint eszköz szóba kerülhetett, akkor csakis önmaga odaadását tartotta elképzelhetőnek. A mai kérdésünk ez: miben adhatnék többet önmagamból azért, hogy a világban lévő gonoszság kevesebb legyen, és a megtisztulás elkezdődhessék.

Szeptember 26., hétfő

„*Amikor Heródes látta, hogy a bölcsek túljártak az eszén, nagy haragra lobbant, elküldte embereit, és megöletett Betlehemben és annak egész környékén minden kéteszandős és ennél fiatalabb fiúgyermeket abhoz az időhöz mérten, melyet a bölcsektől megtudott.*” (Máté 2,16)
A zsarnokok előtt a gyerekek sem állhatnak meg. Az önkényurat nem érdekli, hogy lesz-e jövőjük. Kész mindenki – életkorától függetlenül – leszámolni, aki hatalmát veszélyeztetheti. Ilyen a történelemben bármikor megtörténhet. Mi pedig a szörnyülködés vagy pedig a kétségbeesett félelem helyett keresni akarjuk a menekítés lehetőségeit, hogy a történelem ne ismétlhesse újra és újra önmagát.

Szeptember 27., kedd

„*Heródes fogatta el ... Jánost, és záratta börtönbe a testvére, Fülöp feleségének, Heródiásnak a kedvéért, mivel feleségül vette őt. ... A leány ... megkérdezte anyjától: Mit kérjek? Az pedig ezt válaszolta: Keresztelő János fejét. A leány nagy sietve bement a királyhoz, és azt kérte: Szeretném, ha rögtön*

ideadná nekem egy tálon Keresztelő János fejét.” (Márk 6,17. 24-25)
Egy drámai rövidhír is lehetne valamelyik napilap fekete rovatában ez az evangéliumi híradás. Isten befolyásos választott embere, környezete legmagasabb földi halandójának is meg kell mondania, hogy bűnben él. Mint oly sokszor, itt is, az intés az életébe kerül. Vajon csak azokban az esetekben kell szót emelnünk, ahol ez a kockázat nem áll fenn...?

Szeptember 28., szerda

„*Amikor a körülötte levők látták, hogy mi készül, megkérdezték: Uram, odavágjunk a karddal? Egyikük oda is csapott a főpap szolgájára, és levágta a jobb fülét. Jézus azonban megszólalt, és ezt mondta nekik: Hagyjátok abba! És megérintve a fülét, meggyógyította őt.*” (Lukács 22,49-51)
Néha úgy érezzük, hogy az Urat vagy az ő ügyét sem tudjuk gyilkos karcsapások nélkül megvédeni. Pedig nem neki van erre szüksége. Minden fegyverrántás csak önigazolás. Arról nem is beszélve, hogy a győzelmi trófea legfeljebb egy levágott fül. Az Úr nem pusztítani, hanem gyógyítani akar. Ebben is követni akarjuk őt.

Szeptember 29., csütörtök

„*... az Emberfia emberek kezébe adatik, és megölik őt, de miután megölték, a harmadik napon feltámad.*” (Márk 9,31b)
Az emberek így általában gyilkos hisztériával reagálnak arra, aki bűneikre figyelmezteti őket. Ha tehetik, elhallgattatják a bírálót. Ez rettenetes, a mondat folytatása viszont felemelő: nincs földi hatalom, mely az Úr győzelmét három napon túl is késleltetheti.

Szeptember 30., péntek

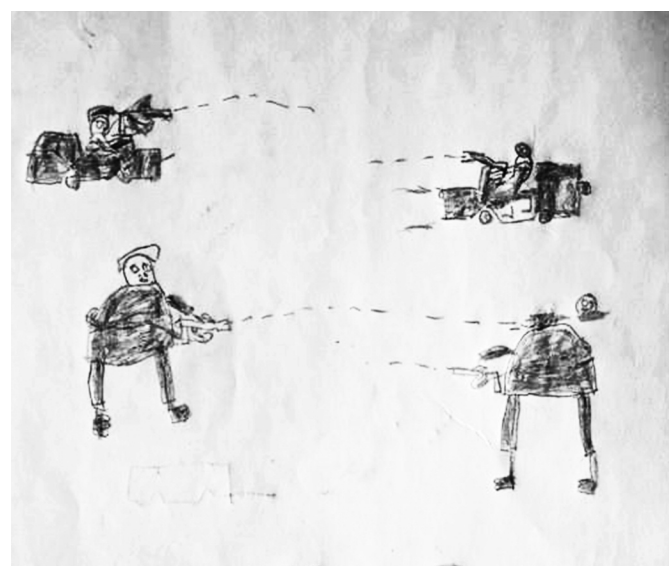
„*Mert ha az embereknek megbocsátjátok vétkeiket, nektek is megbocsát mennyei Atyátok. Ha pedig nem bocsátotok meg az embereknek, Atyátok sem bocsátja meg a ti vétkeiteket.*” (Máté 6,14-15)
Hajdan az igazságszolgáltatás halálos ítéletek alkalmával többnyire kimondta, hogy az elítélt számára ezen a földön nincs bocsánat. Ma azt halljuk, hogy az életével játszik az, aki képtelen a megbocsátásra. Valahogy erőt kellene vennünk magunkon, akik naponta a Mindenható bocsánatából élünk. És hasonlóképpen nekünk is naponta kellene embertársaink felé gyakorolnunk ebben magunkat.

ig

Ágnes története (Hitépítő irodalom)

Aki Amerika keleti partján él és Hawaiiiba repül, tudja, hogy az időeltolódás miatt hajnali 3-kor az az érzése, mintha már 9 óra lenne. Ezért én is minden alkalommal, mikor Hawaiiiban időzöm, már napfelkelte előtt felébredek. Nem csak, hogy teljesen éber és tetterre kész vagyok, amikor még mindenki alszik, hanem alaposan megéhezem egy kiadós reggelire, pedig ilyenkor minden étterem zárva van. Fél 4-kor már Honolulu utcáit járom, hogy felhajsak valami ehetőt. Egyszer az egyik mellékutcában egy lokálra bukkantam, mely még nyitva volt. Bementem, felültem egy székre a bárpultnál, és vártam, hogy kiszolgáljanak. Elég elhanyagolt üzlet volt, akár ezt a nevet is kaphatta volna: *Zsíros kanalak*. Az étlapot még ujjhegygel sem szívesen fogtam meg, mert attól félttem, hogy egy ocsmány féreg mászik ki alóla – de hát jobbat hiába kerestem. Végül egy csésze kávé és zsemlet kértem. A csapos kitöltötte a kávé, majd maszatos kezét a piszkos kötényébe törölve levett egy zsemlet háta mögül a polcról. Nem voltak illúzióim. Tudtam, hogy a raktárban a zsemlek rendszeresen lepotyognak a földre, de itt elől, ahol mindent láttam, mégis szívesebben vettem volna, ha fogóval nyúl a zsemléért, és egy papírszalvétán nyújtja ide. Ahogy a kávé szürcsöltem és falatoztam, hirtelen kinyílt az ajtó, és kelletlenül vettem tudomásul, hogy nyolc-kilenc feltűnő ruházatú prostituált lép be. Kicsi volt a helyiség, és a hölgyek jobbra-balra mellém ültek. Hangosak és közönségesek voltak, és igen rosszul éreztem magam. Épp indulni akartam, mikor az egyik nő megszólalt: „Holnap lesz a születésnapom. 39 éves leszek.” „Na és?” – kérdezte a «barátnő» mérgesen. – „Most ezt minek mondom? Születésnap partit akarsz? Süssek egy tortát és énekeljem el a Happy Birthday-t?” „Figyelj!” – válaszolta a másik, aki mellettem ült. – „Miért vagy olyan undok? Csak megemlítettem. Nem akartam semmit! Miért esel nekem? Egyszerűen csak azt mondtam, hogy születésnapom lesz. Semmit sem akarok tőled! Miért is ünnepelnél, még soha életemben senki sem ünnepelte meg a születésnapomat. Miért is lenne most másképp?” Ezt hallva egy elhatározás érett meg bennem. Megvártam, míg a nők elmennek. Majd a csaposhoz fordultam. „Ezek minden éjjel idejönnek?” „Igen” – válaszolta. „És az az hölgy is, aki mellettem ült?” „Igen.” – hangzott a válasz. – „Őt Ágnesnek hívják. Minden éjjel megjelenik. Miért kérdi?” „Mert hallottam, hogy holnap születésnapja lesz. Mi lenne, ha holnap éjszaka egy kis születésnap partival lepnénk meg?” Kerek arcán lassan mosoly terült szét, és örömmel mondta: „Ez jól hangzik! Helyes! Ez egy jó ötlet!” Odakiáltott a feleségének, aki a hátsó szobában főzött: „Hé, gyere csak! Ennek az alaknak

jó ötlete van! Holnap lesz Ágnes születésnapja. Azt szeretné, ha segítenék megünnepelni.” Az asszony mosolyogva lépett ki. „Csodálatos gondolat! Tudja, uram, Ágnes igazán helyes és jószívű teremtés, és tulajdonképpen senkije sincs, aki jót tehetne vele.” „Tehát” – mondtam –, „ha egyetértenek, holnap idejövök hajnali fél 3-kor, és kicsit kidekorálom a termet. Hozok egy tortát is!” „Szó sem lehet róla” – így Harry (ez volt a kocsmáros neve). – „A torta az én dolgom. Majd én sütök egyet.” Másnap hajnalban ismét megjelentem. Vettem színes krepp-papírt, és egy nagy kartonra felírtam: „Boldog születésnapot, Ágnes!” Feldíszítettem a termet, a végén egész jól nézett ki. Az asszony, aki hátul főzött, összetrombitálhatta a környéket, mert 3 után a város valamennyi prostituáltja megjelent. A terem tele lett velük... s én köztük! Pont fél 4-kor kinyílt az ajtó, és Ágnes lépett be a barátnőivel. Mindenkiel megbeszéltem (hiszen én voltam úgyszólván a rendező), és mikor belépett, ezt kiáltottuk: „Boldog születésnapot!” Még soha nem láttam ilyen szótlán elképedést. Mintha a villám sújtotta volna. A szája tátva maradt. Térde megroggyant. A barátnői támogatták, s míg odatámogatták az egyik székhez, mind a „Happy Birthday”-t énekeltük. A végén, a: „Happy Birthday, kedves Ágnes”-nél könnybe lábadtak a szemei. S mikor még a születésnap tortát is behozták az égő gyertyákkal, Ágnes nem bírta tovább. Gátlástalanul kitört belőle a sírás. „Gyere, Ágnes, fújd el a gyertyákat!” – brummogta Harry. – „Különben én fújom el.” Végül így is tett. majd átnyújtotta a kést: „Vágd fel a tortát! Mindenkienek jut egy szelet.” Ágnes a tortát bámulta. Végül sírós hangon kérdezte: „Figyelj, Harry, mi lenne ha... nem lehetne, hogy... Azt akarom mondani, nem lenne baj, ha egy kicsit még megtartom a tortát? Ha nem ennének meg azonnal?” Harry vállat vont: „Persze! Ha meg akarod tartani, tedd azt. Akár haza is viheted!” „Ó, szabad?” – Majd rám nézett: – „Itt lakom az utcában, csak néhány házzal arrébb. Szívesen megmutatnám anyámnak a tortát, ha lehet. Mindjárt visszaérek. Becs’ szó!” Felugrott, felemelte a tortát, és mint egy drága relikviát maga előtt tartva lassan ment az ajtóhoz. Mozdulatlanul néztük, ahogy kiment. Mikor az ajtó újból becsukódott, teljes csend uralkodott a szobában. Mivel semmi sem jutott eszembe, amit mondhatnék, így szóltam: „Mi lenne, ha röviden imádkoznánk?” Visszagondolva eléggé komikusnak hat, hogy egy szociológus hajnali 3.30-kor egy honolulu bizstróban imaközösséget tart prostituáltakkal. De ebben a percben ez tűnt az egyetlen helyes dolognak. Ágnesért imádkoztam. A megmentéséért. Azért, hogy Isten adjon neki új életet és csupa jót. Mikor befejeztem, a csapos áthajolva a pulton így szólt: „Nem is mondtad, hogy prédikátor vagy. Melyik egyházhhoz tartozol?” Abban a pillanatban megkaptam a helyes választ: „Ahhoz az egyházhhoz, mely hajnali fél 4-kor születésnapot ünnepel az utcalányokkal.” Harry hallgatott egy percig, majd így felelt: „Na ne, ne akard bemesélni. Ilyen egyház nincs. Ha lenne, belépnék. Egy ilyen egyházhba belépnék!” Azt hiszem, mindnyájan így vagyunk. Nem lépnénk-e be olyan egyházhba, mely hajnali 4-kor utcalányokkal születésnapot tart? Jézus ilyenféle egyházat hozott a világba. Nem is értem, honnan van a többi templom, ahol minden olyan tökéletes és tiszta. De ha az Újszövetséget olvassuk, olyan Jézust fedezünk fel, aki szívesen ünnepelt együtt utcanőkkel és mindenféle kivetettel. A vámszedők és „bűnösök” azért szertették Jézust, mert ő leült melléjük. A társadalom kivetettjei olyan embert láttak meg benne, aki együtt evett és ivott velük. A hiperkegyesek nem tudtak mit kezdeni vele, a magányosok pedig, akiket általában nem hívtak meg az ünnepekre, ellenállhatatlanul vonzódtak hozzá.

A Diffa-régióban, a Nigertől DK-re, a nigériai határtól kb. 80 km-re, É-ra létrehozott menekülttáborban, a Sayam Forage-ban rajzolta ezt a rajzot 2015. március 30-án Maryam gyermek-menekült, aki a Boko Haram miatt volt kénytelen elhagyni otthonát.

AJÁNLO

FILM

Ha ölni kell (A time to kill)
színes, amerikai filmdráma, 144 perc, 1996

rendező: Joel Schumacher
író: John Grisham
forgatókönyvíró: Akiva Goldsman

szereplők:
Samuel L. Jackson
Matthew McConaughey
Sandra Bullock
Kevin Spacey
Donald Sutherland

Az Egyesült Államok déli részén, Cantonban, két fehér rasszista férfi alkoholtól és kábítószerrel megvadult állapotban megerőszkol, és csaknem halálra kínozz egy tízéves fekete kislányt. A gyerek apja bosszút áll (lelővi a két férfit a bíróságon), mivel tudja, ebben az államban ezt akár büntetlenül is meg lehet úszni. Hamarosan a Ku Klux Klan fehér kereszt jelvényei, zászlói borítják el a várost, a fajgyűlölő szervezet pogromot hirdet. Ebben az életveszélyes, fenyegetésekkel teli légkörben kezdődik el az apa tárgyalása, amely súlyos erkölcsi kérdéseket vet fel: igazolható-e az önbíráskodás ilyen szélsőséges helyzetben? Vajon az eljárás hasonló lenne egy fehér apa esetében is?

KÖNYV

F.M. Dosztojevszkij: *Bűn és bünbődés*

Raszkolnyikov, akit kizártak az egyetemről, úgy dönt, embert öl. Szerinte a kiszemelt áldozat – egy címzetes tanácsos özvegye, aki pénzt kölcsönöz kamatra – ostoba, süket, beteg, ráadásul gonosz, és nem kíméli mások életét. Az ilyen életnek nincs értelme, nem hoz hasznot senkinek a világon, viszont, ha ő megöli és kifosztja az öregasszonyt, nem csak magát, de családját is boldoggá teheti. Ezután egész életében becsületes lesz, teljesíti kötelezettségeit, és így jóváteszi bűnét. Ám lelkiismerete közbeszól.

„Mikor feltették neki a döntő kérdést: mi bírta arra, hogy embert öljön, mért követett el rablást? – világosan és nyers egye-

nességgel kijelentette, hogy képtelen helyzete, nyomorúsága, tehetetlensége volt az indítók, legalább háromezer rubelt akart megszerezni, hogy első lépéseit biztosíthassa, pályáján elindulhasson, és remélte, hogy áldozatánál annyit mindenesetre talál. Gyilkosságra azért szánta magát, mert gyenge jellem és könnyelmű, ezenkívül állandóan ingerelte a sok nélkülözés és balsiker. Arra a kérdésre, hogy mi készítette önkéntes vallomásra, habozás nélkül felelt: a töredelmes megbánás. Szinte túlságosan egyszerű volt az eset...”

ÉLET ÉS VIDÁMSÁG

Havi témánkhoz szerencsére nincs anyagom, de néhány tréfás megközelítést azért hallottam arról, hogyan ártunk egymásnak, vagy hogyan ártanak nekünk körülményeink.

Valaki egyszer arról panaszkodott, hogy az autó, amelyben utazott, rosszul lett.

Másvalaki kérte unokáját, hogy halkítsa le a zenét, mert – ahogy mondta – a hangos zenétől lobog az agya.

„Képzelve el, hogy a sírrabló kilopta a sírból a halott egész fogszorozatát.”

„Olyan beteg voltam, hogy két napig húztam az ágat.” (Mi tagadás, éreztem már gyengébbnek is magam.)

„Az emberiség már szerte-széjjel foszlott” – sajnálkozott valaki, ami, ha nem is így, de már majdnem igaz.

Iklódy László